

Sveriges största tidning om droger och nykterhet

accent

Nº 6 2018

En tidning från
IOGT-NTO

Föräldrar
utestängs när
missbrukande
barn fyller 18.

Vanmakt

Morgan Stockhaus om att vara bipolär **IOGT-NTO:s ekonomi** Så fungerar det **Uruguay** ett år efter legaliseringen **Avspark** Fotbollsfest i Norrköping

PLUS

3 tecken på
nykter trend

Hur nöjd är du med IOGT-NTO?

Vart fjärde år skickar IOGT-NTO ut en medlemsundersökning för att samla in medlemmarnas åsikter och upplevelser om IOGT-NTO. Och nu är det dags igen. Årets medlemsundersökning skickas ut både per post och e-post under vecka 41–45. Passa på att ge din bild av IOGT-NTO så att vi kan utveckla organisationen till att bli ännu bättre.

Det är viktigt att du som är slumpmässigt utvald svarar på enkäten. Ta gärna hjälp med att fylla i eller att översätta. Om du har frågor om undersökningen är du välkommen att kontakta linda.engstrom@iogt.se eller 0738-32 22 31.

Följ oss på Instagram!

@accentmag

Innehåll #6 2018

Morgan Stockhaus
tar en vätskepaus.

Foto: Nathalie C. Andersson

TEMA Vanmakt

Foto: Fernando Medina

22 Oro, lögnar och svek är många föräldrars vardag.

”När vård-
insatserna
misslyckas
faller ansvaret
tillbaka på
föräldrarna.”

Björn Johnson, professor. **Sid 26**

Foto: Anna Fredriksson

28 Anna Fugelstad vill att föräldrarna bjuds in.

Röster

- 5 **Fler synpunkter** på ordval.

Politik

- 6 **Afrika** alkoholindustrins paradiset.
8 **Restaurangelockout** i Sidney minskade våldet.
9 **Alkoholjätte** satsar på ”white-washing”.

Porträtt

- 10 **Morgan Stockhaus** om att vara bipolär: ”Jag har bränt många broar”.

Forskning

- 16 **Noll alkohol** bäst för hälsan visar stor studie.
18 **Cannabis** får hjärnan att åldras.
19 **Forskaren Nitya Jayaram Lindström** vill sprida kunskap.

I fokus

- 34 **IOGT-NTO:s ekonomi** Så funkar det.

I rörelse

- 36 **Fullbokat** på kurshelg i Blekinge.
37 **Medlemmen Rachanikorn Sarasiri** arbetar med unga i Thailand.
38 **IOGT-NTO Växjö** lättar på trycket.
39 **Kommentaren** Nathalie C. Andersson om konsten att roa sig.

Reportage

- 20 **Tema:** Vanmakt.
30 **Uruguay** ett år efter legaliseringen av cannabis.
42 **Avspark** Fotbollsfest i Norrköping.

Kultur

- 41 **Utställning och bok** om konstnären Birgit Ståhl-Nyberg.

Ordföranden

- 50 **Johnny Mostacero:** Nu startar vi eftervalrörelsen.

Heja fosterlandsförändrare!

Sveriges riksdag finns ett parti vars bärande idé är att värna "svenskhet", och som har förklarat krig mot dem som inte håller med. Men vem har rätt att bestämma vad "svenskhet" och svenska värderingar är? IOGT-NTO har rötterna djupt förankrade i svensk historia, och står för drogfrihet, demokrati och allas lika värde. Ett budskap som tilltalar människor med mycket skiftande livshistoria, och som innebär att organisationen får allt fler medlemmar med utländsk bakgrund.

Jag har aldrig förstått varför jag ska vara stolt över att jag råkat födas i Sverige. Min nationalitet är inget jag valt eller förtjänat. Däremot är jag djupt tacksam över att leva i ett demokratiskt land med en politik som gett mig tak över huvudet, mat i magen, utbildning, tand- och sjukvård – trots att jag inte vuxit upp i en förmögen familj. När det gäller stolthet är jag mer stolt över att vara en del av nykterhetsrörelsen. Det är ett medvetet val och en aktiv handling från min sida.

Min "svenskhet" låter jag inte definieras av något annat än lagen (som bygger på värderingar om rätt och fel), och på det demokratiska styrelseskicket. I ett fritt samhälle får jag vara den jag är, så länge

jag inte skadar andra. Jag har betydligt mer gemensamt med mina vänner Maria och Arez (som råkade födas i Libanon respektive Kurdistan), än vad jag har med Jimmie och Louise i Sölvesborg. För den skull är jag inte en *fosterlandsförrädare* – jag är *fosterlandsförändrare*, eftersom förändring och utveckling är en förutsättning för vår överlevnad.

Ulrica Ambjörn
chefredaktör

"IOGT-NTO har rötterna djupt förankrade i svensk historia, och ett budskap som tilltalar människor med mycket skiftande bakgrund."

Ulrica väljer

Accent är nominerad
till Publish-

ingpriset. Glädjen är dubbel eftersom vår systertidning, UNF:s Motdrag, också är nominerad.

Vid pressläggningen
fick vi veta

att Accent även nominerats till Tidskriftspriset 2018 i kategorin Årets omgörning. Kolla på omslaget!

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.
Pressläggning: 24 september
Nästa nummer: 9 november

Ulrica Ambjörn

Chefredaktör och ansvarig utgivare
073-372 62 51
ulrica.ambjorn@iogt.se

Nathalie C. Andersson

Reporter
073-372 62 38
nathalie.andersson@iogt.se

Eva Ekeröth

Reporter
073-372 62 50
eva.ekeroth@iogt.se

Jens Wingren

Reporter
073-372 62 53
jens.wingren@iogt.se

Layout och produktion
Spektra

Omslag

Foto: Spektra

Bildbehandling

Fernando Medina/Spektra

Adress Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm

Mejl accent@iogt.se

Webbplats www.accentmagasin.se

IOGT-NTO:s förbundskansli

Tel: 08-672 60 00, Besöksadress:

Gammelgårdsvägen 38, Stora
Essingen, Stockholm, www.iogt.se

Annonsbokning accent@iogt.se

Tryck V-TAB, Vimmerby.

Obeställt material Tidningen svarar
inte för insända, obeställda texter
och bilder, samt förbehåller sig
rätten att redigera insänt material.

Lagring Allt material i tidningen
Accent lagras och kan publiceras
elektroniskt. Icke anställda måste
meddela eventuellt förbehåll mot
sådan lagring och publicering.
I princip publiceras inget material
med sådant förbehåll.

ISSN 0345-0406.

Medlem i Sveriges Tidskrifter.

Adressändring
medlemsservice@iogt.se

Prenumeration

08-672 60 38
prenumeration@iogt.se
295 kr/år (8 nummer)

**SVERIGES
TIDSKRIFTER**

Miljömarknads trycksak
3041 0083

Skriv till oss!
accent@iogt.se eller
Box 12825, 112 97
Stockholm

Viktigt att använda samma ord

 Läste artikeln om ”De knepiga orden” och reagerade på en del saker. Som före detta narkoman (eller drogfri narkoman) och numer alkohol- och drogterapeut, vill jag berätta hur jag ser på saken.

Det är ju som sagt viktigt vad man använder för ord, för man måste man ju bli medveten om, och definiera, vad det är man lider av för problem för att kunna lösa det.

Som terapeut inom beroendevården är det viktigt att man använder samma ord för att kunna diskutera med varandra. I Sverige används främst ICD, International statistical classification of diseases and related health problems, inom hälso- och sjukvården vid diagnostik. Medan DSM, Diagnostic and statistical manual of mental disorders, används inom forskning och i viss mån inom psykiatrisk verksamhet.

I den senaste versionen av DSM, IV, har både ordet missbruk och beroende tagits bort, och ersatts med ordet substansbrukssyndrom. Mycket krångligt tycker jag. Jag vill också påpeka att etyliker inte används i DSM IV, som Niklas Eklund från Brukarföreningen påstår. Inte heller används ordet alkoholist inom medicinen. Där används fortfarande mest ordet beroende från ICD 10.

Så här tänker jag som före detta knarkare/narkoman/pundare:

Missbruk/missbrukare
Ordet missbruk användes

Ur Accent nr 4 2018.

för för att kategorisera att man att man hade ett farligt intag av alkohol eller droger, som ännu inte hade gått över i ett beroende. Själv försöker jag istället använda ordet riskbruk, vilket ju blir tydligare. Ordet missbrukare används nästan aldrig idag, men kan ändå vara användbart i dagligt tal när man pratar om personer som använder droger, eftersom droger är olagliga. Kan också användas när man pratar om läkemedelsmissbrukare. Används även när man pratar om doping, dopingmissbrukare.

Alkoholist

Används ständigt inom tolvsrörelsen som ju bygger på Anonyma Alkoholister, AA. Det är ett tydligt ord som talar om vad jag har för sjukdom. Inom AA har det alltid setts som en sjukdom, långt innan medicinen accepterade det som det. Tyvärr har det i många ögon en nedsättande innebörd. Men liksom man inom den manliga homoserörelsen idag använder ordet bög, kan en person med alkoholberoende idag använda sig av ordet alkoholist med stolthet.

Nykter alkoholist

Ja, det används mycket inom tolvstegsrörelsen, men inte för att visa sig duktig. Begreppet används för att förtydliga att sjukdomen, alkoholberoende eller alkoholism, är en kronisk sjukdom. Antingen är man aktiv alkoholist eller nykter alkoholist.

Ren

Kommer från engelskans "clean" och används mest inom Anonyma Narkomaner, NA. Inom övriga tolvstegs-rörelsen används annars mest nykter eller drogfri. Själv föredrar jag ordet drogfri, och menar då fri från alla sinnesförändrande substanser. Fri är bra eftersom som det förtydligar den frihet som det handlar om att sluta med alkohol och droger.

Narkoman

Samma som alkoholist. Att vara drogfri narkoman eller nykter alkoholist betyder att man tagit sin sjukdom på allvar. För det är en dödlig sjukdom.

Peter Roth

Alkohol- och drogterapeut

Ur flödet

 Det är väl bra att man vågar diskutera med alla politiska förbund. Framförallt om dessa också sitter i Sveriges riksdag.

Peter Olsson i debatten om
IOGT-NTO:s policy gentemot SD.

”Håll dig så nykter du kan. Bli inte den sköna liraren vid bardisken. De blir snart ömkliga figurer, och är i allmänhet de sista att inse det.”

Författaren och krönikören **Bengt Ohlssons** råd till unga män i DN.

Foto: Casia Bromberg

**Mest läst augusti
till september på
accentmagasin.se**

- 1 Så vill riksdagspartierna forma narkotikapolitiken
- 2 Personval ska väcka liv i cannabisfrågan
- 3 Så vill riksdagspartierna forma alkoholpolitiken
- 4 Cannabis och alkohol får hjärnan att åldras
- 5 Därför väljer vissa alkohol framför annan belöning
- 6 Två UNF-medlemmar uteslutna
- 7 Ingen positiv effekt på hälsan av alkohol

Rättelse: Artikeln Resan mot valet i Accent nr 5 innehöll den felaktiga uppgiften att Liberalerna i Malmö förespråkade legalisering av cannabis. Det skulle ha stått Liberalernas ungdomsförbund. Vi beklagar.

Olivier van Beemen
har granskat
Heineken i Afrika.

Afrika alkohol- industrins paradiset

Svag alkoholpolitik och korrupta politiker gör många afrikanska länder till ett paradiset för alkoholindustrin. De dikterar villkoren och drar sig inte för att samarbeta med diktatorer.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Nathalie C. Andersson

Heineken Den holländska journalisten Olivier van Beemen har ägnat flera år åt att granska Heinekens förehavanden i Afrika. Det är ingen positiv bild han målar upp.

– Afrika är framtiden. Nigeria har 200 miljoner invånare, Kongo och Etiopien 100 miljoner vardera. Men redan nu är Afrika en viktig kontinent. Trots att många inte dricker alls, så har Heineken exporterat öl till Afrika i över 100 år och bryggt lokalt sedan 1930-talet, säger han vid ett seminarium under IOGT Internationals kongress i Sigtuna.

Vinsten är dessutom större i Afrika.

– På varje öl tjänar de 50 procent mer än på en öl som säljs i USA, säger han.

Men att den afrikanska marknaden är en lönsam affär för Heineken är inget de vill kännas vid, enligt Olivier van Beemen.

– I deras narrativ är Afrika en kontinent full av hinder: fattigdom, låg

”Att den afrikanska marknaden är en lönsam affär för Heineken är inget de vill kännas vid.”

Olivier van Beemen

utbildningsnivå, brist på fungerande lagstiftning, dålig infrastruktur och många nykterister, och Heineken gynnar kontinenten genom att verka där.

I verkligheten är de uppmålade hindren möjligheter, enligt Olivier van Beemen.

– Personer med låg utbildning är lättare att påverka, den bristfälliga lagstiftningen är ofta en barriär mot konkurrens vilket ökar profiten. Möjligheten att påverka politiker, myndigheter och andra intressenter är stor.

För marknadsförare är Afrika kontinenten där deras vildaste drömmar blir verklighet, anser Olivier van Beemen. Detta eftersom det saknas regler för hur reklamen får utformas.

Många kvinnor råkar illa ut.

– Dels pågår en massiv marknadsföring gentemot kvinnor. De har traditionellt inte druckit alkohol, men det börjar ändras radikalt. Dels anställs de på barer och pubar för att öka försäljningen. Det är en tuff arbetsmiljö där sexuella trakasserier är en del av jobbet.

Heineken tar också emot stöd.

– De får skattepengar för att använda lokala grödor i produktionen. Det ger bra publicitet.

I Burundi har Olivier van Beemen sett hur Heineken samarbetar med diktaturen.

– Heineken är ett stort företag som betalar stora summor i skatt. Pengarna går till polis och militär som begår brott mot den egna befolkningen.

Mönstret är detsamma i andra länder.

– I Kongo fick en grupp arbetare spårken för att de ville ha anständiga löner.

Det finns ingen anledning att tro att Heineken skulle vara värre än någon annan, men några planer att titta närmare på andra producenter har Olivier van Beemen inte.

– Det är bättre att lära känna ett bolag ordentligt, säger han.

Fakta

Heineken har exporterat öl till Afrika i över 100 år.

► Sedan 1930-talet har Heineken egna bryggerier placerade i Afrika.

► På varje öl som säljs i Afrika tjänar företaget 50 procent mer än på en öl som säljs i USA.

► I början av nästa år kommer Olivier van Beemens bok *Heineken in Africa* ut på engelska.

Källa: Olivier van Beemen.

➕ Läs mer om den globala alkoholindustrin på accentmagasin.se/alkoholindustrin

Gratis heroin till norska missbrukare

Försöksprojekt Helsedirektoratet, norska motsvarigheten till Socialstyrelsen, ska välja ut 400 tunga missbrukare som ska ingå i ett försök där de ska få gratis heroin. Projektet beräknas starta någon gång 2020–2021, rapporterar TT. Enligt det europeiska narkotikaorganet EMCDDA skulle det kunna leda till högre livskvalité för brukarna. Norska forskare är dock skeptiska.

Jens Wingren

Svårt att stoppa fulla kaptener

Sjöfylleri De senaste åren har vid flera tillfällen kaptener eller styrmän varit berusade då fartyg gått på grund. Men att genomföra nykterhetskontroller bland utländska fraktfartyg är svårt.

Hugo Tiber, professor emeritus vid juridiska institutionen på Stockholms universitet, menar att det främst krävs krafttag från fartygens hemländer.

– Enligt FN:s havsrättskonvention får vi inte utföra slumpmässiga kontroller mot utländska fartyg i svenska vatten utan misstanke om brott, säger han till SVT.

Att stoppa ett fartyg kan störa den övriga sjötrafiken. Vid varje givet tillfälle finns runt 2 000 stora fartyg i svenska vatten. Många har ett bestämt datum då lasten ska lossas.

Jens Wingren

8,3

procent Så mycket rasade Teslas aktie när grundaren Elon Musk rökte marijuana i tv. Aktien har återhämtat sig, men fallet visar att cannabis ännu inte är normaliserat. Källa: Forbes.

Foto: iStockphoto

Foto: iStockphoto

Samband utreds

Psykisk ohälsa Socialstyrelsen har fått i uppdrag av regeringen att kartlägga sambandet mellan psykisk ohälsa och beroende. De ska även titta närmare på hur samarbetet mellan olika instanser fungerar, och hur vården för gruppen kan förbättras.

Jens Wingren

Protest mot cancern varning

Varningstexter Irland är på god väg att få världens första lag på att alkoholförpackningar ska förses med cancern varning. Men lagen riskerar att bli ifrågasatt av världshandelsorganisationen, WTO, eftersom USA:s federala handelsmyndighet listar lagen som handelshinder.

Eva Ekeröth

Foto: Istockphoto

Ny kurs i drogkrig

Narkotika Mexikos nya inrikesminister Olga Sanchez Cordero har tidigare varit domare i landets högsta domstol. Hon är känd för att ha uttalat sig om avkriminalisering av droger. Mexikos politik kan därför komma att läggas om kraftigt den närmsta mandatperioden. Olga Sanchez Cordero menar att det är uppenbart att den mexikanska regeringen misslyckats med att stoppa det drogrelaterade våldet med sin tidigare politik.

Jens Wingren

Gold Coast i Queensland, Australien.

Foto: Istockphoto

Lockout minskar våld

Lockout för den som lämnar restaurangen de sista timmarna före stängning har minskat våldet i Sidney.

Australien Efter klockan ett på morgonen släpps den som lämnar restaurangerna i Sidney inte in igen – trots att restaurangen har öppet ytterligare två timmar. Det har resulterat i att våldet på gatorna har minskat.

– Ändå har musikindustrin och underhållningsbranschen protesterat. De hävdar att Sidney har blivit en tråkigare stad. Tydligt krävs blod på gatan för att de ska tycka det är roligt, säger Ross Homel, kriminolog och preventionsforskare från Australien.

Lockouten infördes efter ett dödsfall där en ung man miste livet efter ett enda knytnävsslag. När lockoutmetoden testats på krogar som stänger fem och lockouten börjar klockan tre blev det däremot ingen effekt på våldet.

Ross Homels tankar och idéer ligger till grund för delar av det arbete som görs av STAD, Stockholm förebygger alkohol och drogproblem, till exempel Ansvarsfull alkoholservice. Han arbetade på liknande sätt i Surfers Paradise,

en stadsdel i Gold Coast i Queensland, i sin tur inspirerad av Addiction Research Foundation i Kanada.

– Men era resultat är mycket bättre. Ni är ju bäst i världen, säger han.

Till en början fungerade satsningen bra även i Australien.

– Personalen blev stoltare över sitt arbete och publiken trivdes bättre.

Trots det rann arbetet ut i sanden.

– I Australien har vi problem med hög alkoholkonsumtion. Det förekommer mycket våld på uteställen och ägarna vet om det, men de hade inget incitament att fortsätta arbetet. Polisen förstod inte det preventiva syftet, och hälsodepartementet brydde sig inte. De såg inte sin vinst i det hela, säger han.

Ross Homel anser att utmaningen fortsatt är densamma för förebyggande arbete.

– Man måste ha ett gemensamt mål. För att lyckas måste man få de olika myndigheterna att tänka likadant. Alkoholrelaterat våld trivialiseras, åtminstone tills någon dör. Men allvarliga problem kräver allvarliga lösningar, säger han.

Eva Ekeröth

Öljätte storsatsar på cannabis

Börsen En av världens största alkoholproducenter, Constellation Brands, blir nu nära hälftenägare av det kanadensiska företaget Canopy. Sedan tidigare är företaget delägare i Canopy Growth, världens största börsnoterade cannabisbolag som har en stor odling i danska Odense. Nu fortsätter de satsningen och ökar aktieandelen från 9,9 till 38 procent, enligt Dagens industri. Investerarna verkar dock inte gilla idén och aktien föll över åtta procent efter köpet.

Eva Ekeröth

”Vi måste jobba mer för att föreningar och noder ska tillämpa vårt förhållningssätt till Sverigedemokraterna.”

IOGT-NTO:s förbundsordförande **Johnny Mostacero** efter att Tollare folkhögskola genomfört en partidebatt dit samtliga Nackas kommunfullmäktige bjöds in, även Sverigedemokraterna.

➔ Läs mer på accentmagasin.se/politik/sdtollare

Foto: Nathalie C. Andersson

Fotboll utan fylla samarbetar med Beroendecentrum

Supporterstöd Projektet Fotboll utan fylla beviljades medel för tre år 2015–2017. På den korta tiden har anmärkningsvärt goda resultat uppnåtts. På två år har andelen berusade som druckit innan de kom till arenan minskat från 50 till 43 procent. Dessutom har deras promillenivå sjunkit från 0,63 till 0,57 promille. Trots att publiken blivit nyktrare ökade andelen som vägrades inträde på arenan från 13 till 33 procent och andelen som nekades servering inne på arenan från 32 till 57 procent.

Nytt för i år är ett samarbete med Beroendecentrum Stockholm. Supportrar som blivit stoppade från att komma in på flera matcher kan snabbt få hjälp. Fotboll utan fylla har fått en kontaktperson och ett direktnummer de kan ringa och boka tid omgående för supportern.

Eva Ekeröth

Foto: John Christian Fjellestad/Flickr/CC BY 2.0. Bilden är redigerad.

Vattenrening tvättar ryktet

Alkoholjätten Diageo ska satsa ytterligare 50 miljoner kronor på att rena vatten i Afrika.

Alkoholindustrin Diageo skriver i ett pressmeddelande att de sedan 2006 har förbättrat tillgången till rent vatten för 10 miljoner människor. Mycket av arbetet handlar om att förbättra reningen av det vatten som används vid alkoholproduktion i utvecklingsländer.

– Det är ingen tvekan om att de säkert gör någon slags nytta. Men man måste också vara medveten om att det handlar om ”white washing” där de vill bättra på sitt rykte, komma till tals och ses som ansvarstagande, säger Pierre Andersson, policyrådgivare Alkohol och utveckling på IOGT-NTO:s internationella avdelning.

Enligt Pierre Andersson handlar alkoholföretagens strategi om att få möjlighet att påverka alkoholpolitiken i länder som i stort sett saknar alkohollagar. Länder som alkoholindustrin ser som en stor, outnyttjad marknad. Därför arbetar många alkoholföretag med att bygga upp en ansvarstagande bild av sig själva genom Corporate Social Responsibility, CSR.

– De går in och försöker påverka politiken för att få till individuella insatser mot dem som dricker för mycket snarare än insatser på befolkningsnivå, så som begränsad tillgänglighet, marknadsföring och prisreglering vilket visat sig mer effektivt, säger han.

IOGT-NTO:s internationella avdelning jobbar för att öka medvetenheten om hur alkohol utgör ett utvecklingshinder för många fattiga länder. I alkoholens spår sprids våld, fattigdom och missbruk.

– Diageo ser Afrika som en av de viktigaste tillväxtmarknaderna. De satsar stora pengar på marknadsföring för bland annat Guinness, säger Pierre Andersson.

Jens Wingren

Foto: Nathalie C. Andersson

Pierre Andersson menar att Alkoholindustrin vill ses som ansvarstagande och att det ökar deras möjlighet till inflytande.

”Jag har bränt många broar”

Efter 35 år fick IOGT-NTO-medlemmen Morgan Stockhaus reda på att han har bipolär sjukdom. Nu tar han mediciner och försöker lära känna sitt nya jag.

TEXT OCH FOTO Nathalie C. Andersson

”Med alkohol så trubbas de små signalerna av, och för mig tog det bort spärrar. Det blev väldigt destruktivt.”

Egentligen var det ingen överraskning för Morgan Stockhaus att han var lite annorlunda. Däremot hade han inte förstått hur annorlunda, inte förrän han tog sina första tabletter för behandling av bipolär sjukdom, och upptäckte något nytt – ett mellanläge mellan det intensivt energiska och det lågmälda depressiva.

– Jag tänkte: ”Är det så här andra har det?”, säger Morgan Stockhaus.

Han sitter på sitt favoritkafé i Mid-sommarkransen utanför Stockholm och funderar över allt som hänt det senaste året. Sjukskrivningen, diagnosen och så – förändringen.

– Det är väldigt nytt att befinna sig här; mittemellan. Det har jag på 35 år aldrig upplevt. Ingen har ju samma verklighet, men jag inser att min verklighet har skilt

sig markant från vad som ansetts vara normalt, säger han.

Vem är då Morgan Stockhaus? Han beskriver sig själv som entreprenör. Har jobbat i restaurangbranschen i nästan 15 år och varit allt från kock till kökschef till restaurangcoach. Han har lagat mat på djurrättsläger, drivit massor med projekt, gjort studiecirklar till Nykterhetsrörelsens bildningsverksamhet, NBV.

– Jag har fortfarande tusen idéer igång samtidigt. Jag skriver till folk på Facebook och berättar om en fantastisk idé. En vecka senare när jag kollar historiken så har jag glömt den idén, men då har jag å andra sidan fått tjugo nya. Det är svårt att veta innan vilka idéer som blir bra, men nu har jag lärt mig att allt inte behöver vara så stort. Jag kan testa själv i liten skala utan att dra in andra, säger han.

Så har det inte alltid varit.

– Jag har bränt många broar tidigare. Jobbat på ställen, slutat tvärt för att jag blivit arg på någon. Liksom bara stuckit för att jag inte pallat. Ibland har jag gått tillbaka flera år senare och bett om ursäkt, men då är det ju för sent, då har ursäkten tappat i värde.

När Morgan Stockhaus jobbade som mest hade han tre, fyra jobb samtidigt och snittade på 300 arbetstimmar i månaden. Till slut började han se ett mönster.

– Jag insåg att jag hade en beteendeloop som bara gick runt och runt. Jag jobbade kort tid på ett ställe, blev väldigt deprimerad, bytte ställe, och så höll det på. Jag började tänka att de här upp- och nergångarna kanske var någonting ändå. ►

► **Morgan Stockhaus** har nyligen upptäckt livets mellanlägen. ”Jag blev så förvånad först. Jag kunde sitta på biblioteket och läsa klart en bok. Det kunde jag inte göra innan.”

► MORGAN STOCKHAUS

Ålder: 35 år. **Familj:** Flickvän

Bor: Hägersten utanför Stockholm.

Gör: Är restaurangcoach. Studerar till yrkeslärare inom restaurangbranschen.

Om IOGT-NTO: ”Att vara medlem är ett ställningstagande för mig själv och andra, det blir tydligt var jag står någonsans. Det är mycket lättare att vara nykter och ha den gemenskapen.” **Om jag vore ett djur:** ”Då skulle jag vara vilken liten flyttfågel som helst. De är så målfokuserade. De kan hitta sina boplatser och återkomma till dem. De är väldigt målstyrda, det gillar jag.”

Han tog kontakt med sin vårdcentral. Året var 2010, tror han. Det gjordes en enklare utredning som inte riktigt blev klar. Läkaren misstänkte bipolär sjukdom, men Morgan Stockhaus gick inte vidare med utredningen.

– Det var nog för att jag inte riktigt vågade. Jag tänkte att jag skulle få äta mediciner och att jag kanske skulle flippa totalt.

Hösten 2017 tog allt en ny vändning. Morgan Stockhaus blev sjukskriven

för utmattningssyndrom och började fundera på allt det där andra. Han fick en remiss till vuxenpsykiatri, gjorde flera undersökningar, och fick till slut diagnosen svart på vitt. Bipolär sjukdom.

– Då blev jag erbjuden medicin som jag först vägrade att ta, men de övertygade mig om att testa. Det var väldigt svårt att ta den första tabletten. Det kändes som ett stort steg, som att ”nu är det definitivt”, säger Morgan Stockhaus.

Från låg dos började han trappa upp. Och det var då de kom. Mellanlägena.

– Jag blev så förvånad först. Jag kunde sitta på biblioteket och läsa klart en bok. Det kunde jag inte göra innan, jag ville hela tiden vidare. Men jag har fått ett annat fokus nu.

Att ställa om kommer att ta lite tid.

– Det här är en ny identitet som jag måste lära mig att jag är. Jag älskar ju när jag blir så där manisk ... Jag tar väldigt snabba beslut och ser inga hinder. Jag har kunnat göra allt! Men nu måste jag lära mig att ta saker lite långsammare. Jag har aldrig upplevt hur det är att ta det lugnt.

◀ Morgan Stockhaus älskar att laga mat. Det är något rogivande över det, och det är skönt att göra något praktiskt som gör gott för andra.

► Filip och Morgan träffades via LinkedIn, idag hjälps de åt att laga mat till ett cateringuppdrag.

Han berättar om den stora kokgrytan på djurrättslägret, den som det stod klämrisk på. Han hade druckit en del alkohol och registrerade knappt orden "klämrisk", utan bara körde på. Tills fingrarna nästan gick av.

– Efteråt tänkte jag: "jag kan inte hålla på så här". Jag tog min sista fylla på vägen hem och hade sedan sjuk abstinens en vecka.

Sedan dess har han varit nykter, något som blivit viktigare, inser han, i och med den bipolära sjukdomen.

– För mig har det inte varit livsavgörande, men väldigt viktigt. Det är viktigt för mig att ha självkontrollen, att jag vet vad som försiggår och känner av de första små signalerna på att något är på tok. Med alkohol så trubbas de små signalerna av, och för mig tog det bort spärren. Det blev väldigt destruktivt.

Morgan Stockhaus är kritisk till alkoholkulturen i restaurangbranschen.

– Från arbetsgivarsidan påstår de att det har blivit bättre, men jag som jobbar på golvet ser att det snarare har blivit så att folk använder andra droger istället för alkohol, framför allt receptbelagda mediciner som folk fått via kompisar. Prestationshöjare, amfetamin, och sånt.

Värst tycker han drogkulturen var i Köpenhamn. På fredagarna var det fri bar för de anställda, berättar han.

– Alkoholnormen var helt annorlunda, och att jag var nykterist, det var som att jag kom från en annan planet, de förstod inte det. De tyckte att jag var konstig.

Nu studerar Morgan Stockhaus till

yrkeslärare på gymnasiet. Han vill dela med sig av sina kunskaper om restaurangbranschen, och visa att man inte behöver bedöva sig med alkohol eller jobba 12 timmar om dagen sju dagar i veckan för att bli en bra kock.

– Det handlar mer om vad man går in med än hur många timmar man lägger ner, tycker jag.

Och arbetet med att lära känna sitt nya jag fortsätter.

– Framför allt försöker jag skapa en trygg tillvaro för mig själv. Jag vill att mina beteenden ska leda till positiva saker. ☺

BIPOLÄR SJUKDOM

► **Bipolär sjukdom** är en psykisk sjukdom. Personen som har sjukdomen har växlande perioder av mani och depression. I manin är personen energisk och upprymd och har extremt stort självförtroende. I de depressiva perioderna upplever personen bland annat ångest, koncentrationssvårigheter och känslor av tomhet.

► **Sjukdomen finns** i typ 1 och typ 2, där typ 1 innebär perioder av kraftiga manier och svåra depressioner. Vid kraftig mani finns risk för psykos. Vid typ 2 är de maniska perioderna lindrigare.

► **Det finns hjälp** att få. Diagnosen ställs på en psykiatrisk mottagning. Sjukdomen medicinerar med litium, och syftet med medicineringen är att stabilisera humöret.

Källa: 1177

Det känns som snigelfart, och jag måste hela tiden säga till mig själv att "det är okej, det här är normalt, så här lång tid får det faktiskt ta."

Morgan Stockhaus har varit nykter nästan hela sitt liv, förutom när han precis började jobba i restaurangbranschen.

– Då hade jag två år när det var ganska mycket alkohol. Det är en luddig period. Jag var så euforisk över den nya gemenskapen och föll väl för grupstrycket. Men till slut insåg jag att det var destruktivt.

Ingen alkohol bäst för hälsan

Nu är det fastslaget: det finns inga positiva hälsoeffekter av alkohol. Ju mer som dricks desto fler skador – både för individen och samhället.

TEXT Eva Ekeröth

Alkohol Svensk alkoholpolitik bygger på teorin om att ju mer alkohol som konsumeras i befolkningen desto fler blir skadorna, den så kallade totalkonsumtionsmodellen. Det är en gammal sanning som ibland ifrågasatts, men en ny studie av forskarna Thor Norström, professor vid Institutet för social forskning, Stockholms universitet, och Mats Ramstedt, forskningsansvarig på Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, visar att den fortfarande gäller. Resultaten är publicerade i tidskriften Journal of studies on alcohol and drugs.

– Vi visade att en ökning av den genomsnittliga alkoholkonsumtionen med en liter ökade ett spektrum av olyckor. Rattfylleriet ökade med 17 procent, och dödligheten i levercirrhos med 19 procent, säger Thor Norström.

”Vi fann att risken för all slags dödlighet, särskilt på grund av cancer, ökar med ökad konsumtion. Nivån där alkohol bidrar till ökad hälsa är noll.”

Vid samma ökning av konsumtionen ökade också antalet självmord med 13 procent, och antalet som råkade ut för misshandel med 11 procent. Även olycksfallen ökade med 11 procent.

Detsamma verkar gälla på individnivå: Ju mindre en person dricker desto bättre för hälsan. Det har en stor studie presenterad i The Lancet slagit fast: ”Vi fann att risken för all slags dödlighet, särskilt på grund av cancer, ökar med ökad konsumtion. Nivån där alkohol bidrar till ökad hälsa är noll.”

Studien, som omfattar 195 länder, visar på stora negativa effekter på hälsan, samt att alkohol är en av de faktorer som bidrar mest till den globala sjukdomsburden. Forskarna noterar att alkohol kan kopplas till 60 akuta och kroniska sjukdomstillstånd. Trots att alkohol verkar ha vissa positiva effekter för diabetes och icke hjärtsjukdom är forskarnas slutsats att ingen alkohol alls är det bästa för hälsan.

Bland världens befolkning mellan 15 och 49 år är alkohol den ledande riskfaktorn. För den gruppen är det främst alkoholens bidrag till olyckor och tuberkulos som leder till dödsfall. För personer över 50 år är cancer den vanligaste alkoholrelaterade dödsorsaken.

– För mig var det överraskande att det var så stora skillnader i riskpanoramat mellan olika åldersgrupper och olika delar av världen. Att tuberkulos är en så dominerande dödsorsak i fattigare länder kände jag inte till. Jag blev otroligt imponerad när jag såg helheten växa fram under arbetet med studien, säger Peter Allebeck, professor i folkhälsöpidemiologi vid Karolinska institutet som levererat svenska data, och en av författarna till studien.

Fakta

Skador på samhällsnivå

En ökning av den genomsnittliga alkoholkonsumtionen med en liter ökade:

- Rattfylleriet med 17 procent.
- Dödligheten i levercirrhos med 19 procent.
- Antalet självmord med 13 procent.
- Antalet misshandlade med 11 procent.
- Olycksfallen med 11 procent.

Skador på individnivå

- Alkohol kan kopplas till 60 akuta och kroniska sjukdomstillstånd.

- Bland världens befolkning mellan 15 och 49 år är alkohol den ledande riskfaktorn, främst genom att risken för olyckor ökar.

- För personer över 50 år är cancer den vanligaste alkoholrelaterade dödsorsaken.

Därför väljer vissa alkohol

Beroende Låga nivåer av transportproteinet GAT-3 i amygdala, en del av hjärnan som styr känsloreaktioner, gör att signalsubstansen GABA inte sugas upp som den ska, utan samlas i amygdala. Det visar sig göra att råttor blir alkoholberoende. Mycket tyder på att samma sak gäller även för människor. Det visar en ny studie från Linköpings universitet.

Nathalie C. Andersson

Bild: iStockphoto

”Ju mer man dricker själv, desto färre problem ser man med alkohol.”

David Karlsson, docent och universitetslektor vid Göteborgs universitet, under en konferens där han redovisar SOM-institutets rapport *Värderingsmönster bakom alkoholopinionen*.

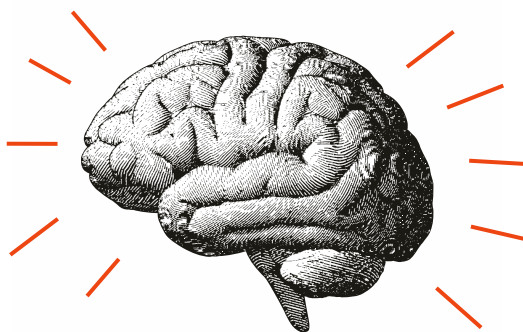

Bild: iStockphoto

Fysiska skador även hos unga

Ungdomar Fysiska skador förknippas ofta med äldre personer som druckit länge. Nu visar två nya studier på fysiska skador även hos unga. Den ena, gjord vid Drottning Silvias barn- och ungdomssjukhus i Göteborg, visar att 17-åringar som dricker eller röker uppvisar artärer som redan börjat stelna. Den andra, från Östra Finlands universitet, visar att ämnesomsättningen kan ändras hos unga som dricker, och att förändringarna kan kopplas till minskad grå substans i hjärnan.

Jens Wingren och Eva Ekeröth

Cannabis får hjärnan att åldras

En stor hjärnstudie visar att cannabis, alkohol och psykisk sjukdom påskyndar hjärnans åldrande.

Hjärnskador I den hittills största hjärnstudien har forskare från flera amerikanska universitet bedömt drygt 60 000 hjärnbilder från mer än 30 000 personer mellan 9 månader och 105 år. Forskarna har studerat hur blodflödet i 128 olika regioner av hjärnan minskar vid olika sjukdomstillstånd. Syftet var att undersöka faktorer som accelererar åldrandet rapporterar Science Daily.

Resultatet visar att hjärnan hos personer som lider av schizofreni i genomsnitt hade åldrats fyra år extra, och att cannabisanvändning påskyndar åldrandet med 2,8 år. Bipolär sjukdom påskyndar åldrandet med 1,6 år, ADHD med 1,4 år och storkonsumtion av alkohol med 0,6 år.

– Vi kan nu spåra vanliga sjukdomar och beteenden som får hjärnan att åldras i förtid. Bättre behandling av dessa sjukdomar kan bromsa, eller till och med hejda, processen med förtida åldrande, säger Daniel G Amen, psykiatriker från Amen Clinics och studiens huvudförfattare, i en kommentar till studien.

Särskilt betydelsefulla anser han att resultaten för cannabis är.

– De resultaten var särskilt viktiga eftersom vår kultur har börjat se cannabis som en oskadlig drog, säger han.

Enligt George Perry, chefsforskare vid the Brain Health Consortium vid University of Texas, är detta en av de första befolkningsbaserade hjärnbildsstudierna och viktig för förståelsen av hjärnans åldrande:

”De här stora studierna är väsentliga för att ge svar på hur vi ska upprätthålla hjärnans struktur och funktion under åldrandet. Effekten av påverkbara faktorer kan ge oss ledtrådar till hur vi ska kunna behålla hjärnans kognitiva funktion genom åren”.

Studien är publicerad i Journal of Alzheimer’s disease.

Eva Ekeröth

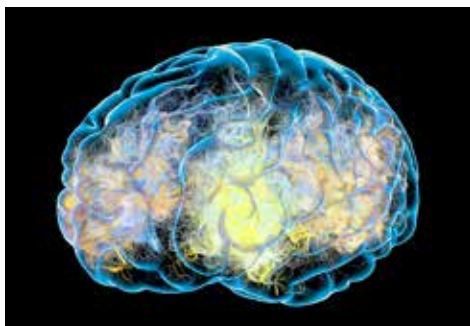

Foto: Istockphoto

Bild: Istockphoto

Fler cannabisanvändare än någonsin tidigare

Cannabis 3,6 procent av svenskarna uppger att de använt cannabis de senaste tolv månaderna. Det är den högsta siffran hittills enligt Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Bland män mellan 19 och 29 år är andelen störst, 12,3 procent, men kvinnor under 50 står för den största uppgången.

Jens Wingren

52

Kilogram koldioxid Den svenska alkoholkonsumtionen står för 52 kilogram koldioxidutsläpp per person och år. Vin och starksprit har en större inverkan än öl. Det visar en ny studie från Karolinska institutet och Research Institute of Sweden.

Jens Wingren

Mongate: Spektra Foto: Istockphoto

IOGT-NTO studeras

Finansiering Hur finansierar olika ideella organisationer sin verksamhet, och varför? Det är frågan som ett nytt forskningsprojekt från Ersta Sköndal Bräcke högskola vill besvara. IOGT-NTO har tillsammans med Cancerfonden blivit utvalda som exempel. Kring årsskiftet kommer resultaten att publiceras i den vetenskapliga tidskriften Socialmedicinsk tidskrift.

Nathalie C. Andersson

”Roligast att undervisa och sprida kunskap om forskning.”

Forskaren Nitya Jayaram Lindström

Vad är roligast med att forska?

– Allt. Men allra roligast är när man inser att forskningen är kliniskt relevant, och att jag får undervisa och sprida kunskap om den.

Vad är du mest stolt över?

– Mina barn. Men om du menar karriärmässigt är det nog när jag som doktorand fick möjlighet att arbeta med amfetaminberoende. Det var en svår patientgrupp, de kom inte när de skulle och undersökningen tog lång tid. Samtidigt blir man ödmjuk inför deras kamp för drogfrihet. Och hur tacksamma de var för den vård vi kunde ge via forskningsprojektet. Och att vi till sist lyckades få fram den första evidensbaserade behandlingen för amfetaminberoende.

Vad skulle du göra om du inte forskade?

– Då skulle jag starta en frivilligorganisation för barn från familjer med missbruk för att bygga upp deras motståndskraft. Det ligger väldigt nära mitt hjärta. Jag skulle bjuda in vänner som är musiker, författare och mina bästa forskare och kliniska kollegor att aktivt arbeta med barnen. Att leva i en missbruksfamilj är att leva med konstant traumatisk stress.

Text: Eva Ekeröth Foto: Nathalie C. Andersson

Psykolog, beroendeforskare och verksamhetschef för Centrum för psykiatriforskning i Stockholms län. Inledde sin karriär på ett neurologiskt sjukhus i Indien, men åkte till USA för att lära sig mer om beroende. Där träffade hon sin man och följde med honom till Sverige. Hon ägnar en stund varje morgon åt meditation och mindfulness: ”Det ger en så lugn känsla och hjälper mig att hantera stress. Jag kan rekommendera det till alla rastlösa personer”.

INNEHÅLL: 22 Oro, lögner och svek
26 Från resurs till problem 28 "Samarbeta med föräldrarna"

Vanmakt

Maktlöshet, sorg, skuld och skam. Det är vanliga känslor hos föräldrar vars barn är narkotikaberoende.

När barnet fyller 18 år förlorar föräldrarna rätten till inflytande, och många upplever att de ses som jobbiga när de vill hjälpa.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Fernando Medina

Oro, lögner och svek

Att ens barn ska hamna i narkotikaberoende är många föräldrars värsta mardröm. Samtidigt är samhällets stöd otillräckligt. Det har Margareta Nyström fått erfara.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Fernando Medina

”Vi förstod att de drack mycket alkohol, men tänkte att det skulle gå över. När jag kom till lägenheten insåg jag att han bodde i en knarkarkvart.”

Margareta Nyström

– Så småningom började han stjåla pengar från mig och göra inbrott, säger hon.

Vid ett tillfälle körde han en stulen motocrosscykel in i ett träd och skadade benet.

– Det var första gången socialtjänsten kom på besök. De ansåg att vi hade en hård jargong när vi talade med varandra, något vi inte själva såg. Men trots att de hade synpunkter på vårt sätt att vara så erbjöds vi inget stöd eller hjälp.

Någon påföljd blev det inte heller för sonen eftersom det inte var han som stulit cykeln.

Så småningom började en socialsekreterare misstänka att det fanns hasch med i bilden.

– Jag blev jättearg. Vi var mycket måttliga med alkohol min man och jag, och narkotika visste vi knappt vad det var. Vi hade fått hem Hasch-boken, som Socialstyrelsen skickade till alla tonårsföräldrar, och den hade jag läst, men tänkte aldrig att det skulle hända mina barn.

Under en period när sonen var 15–16 år började han gå upp på sitt rum med jackan på.

– Jag blev misstänksam och sökte igenom hans rum. I en låda hittade jag en tändsticksask med några kolbitar i. Den lade jag tillbaka eftersom jag inte trodde att det var något. Efteråt har jag ju förstått att det var hasch.

Efter nian började sonen strunta i allt, och när han fyllt 18 meddelade han att han skulle flytta hemifrån med en kompis.

– Vi förstod att de drack mycket alkohol, men tänkte att det skulle gå över. När jag kom till lägenheten insåg jag att han bodde i en knarkarkvart.

Sonen hade beviljats socialbidrag och hade därför regelbunden kontakt med socialtjänsten.

– Han tyckte det var smartare att gå på bidrag än att jobba. Pengarna räckte inte och då kom han till oss och bad om mer, men vi gav honom inget.

Så småningom blev han vräkt från

lägenheten. Vad socialtjänsten kände till om sonens eskalerande missbruk, som nu omfattade fler droger, vet inte Margareta Nyström.

Margareta Nyström

– När barnet är myndigt får man ingen information längre. Man kan ringa socialtjänsten och

informera dem, men de tar aldrig kontakt och man får ingen återkoppling.

Själv förstod hon inte hur allvarlig situationen var förrän hennes dotter under ett gräl skrek: ”Du fattar ju inte. Din son knarkar.”

Sonens kriminalitet ökade. När han var 21 fick han sitt första fängelsestraff.

– Det var det värsta jag varit med om. Då var det inte strulputten som åkte i fängelse utan den lilla killen som jag bläste på knät när han ramlat.

Efter avtjänat fängelsestraff flyttade sonen runt bland kompisar. Margareta Nyström var ständigt orolig. ►

Margareta Nyström blev mamma tidigt.
– Men det var en efterlängtat och älskad liten baby som kom, säger hon.

Vi träffas i Sundbyberg, norr om Stockholm, i den lokal där Riksförbundet Föräldraföreningen mot narkotika, FMN, har sitt kansli och där Margareta Nyström är ordförande.

Hon berättar om sonen, en försiktig kille som var lite blyg och hade svårt att lära sig tala rent. Han gillade aldrig skolan, trots att han hade lätt för sig. När han blev lite äldre drogs han till stökiga pojkar och var ofta i närheten när det hände saker.

”Även om min son inte är
död så har man rätt att
sörja att livet med våra barn
inte blev som vi tänkt.”

Margareta Nyström

Sonen var häktad för att ha smuglat cannabis från Köpenhamn.

Då ringde Margareta Nyström till FMN.

– Jag insåg att vi behövde hjälp så jag ringde och bokade tid för mig, min man och vår yngste son, som fortfarande bodde hemma. Problemen försvann inte för att vi gick dit, men vi fick hjälp att hitta en strategi och ett fungerande förhållningssätt.

– Vi fick också stöd i vår sorg. Även om sonen inte är död så har man rätt att sörja att livet med våra barn inte blev som vi tänkt. Det är en fruktansvärd sorg att ens barn ljuger och stjälar ifrån dig.

Hon vågade också berätta om sina förbjudna tankar.

– Jag har önskat att det bara ska ta slut och att jag skulle få börja sörja honom på riktigt, men det är förbjudet att önska livet ur sitt barn. När jag berättade det på FMN möttes jag inte av fördömande utan fick en stor kram av en erfaren mamma. Hon förklarade att jag var helt normal och att så hade alla föräldrar tänkt.

Så småningom flyttade sonen tillbaka till Uppsala. Situationen blev inte bättre. Efter ett självmordsförsök ville inte ambulanspersonalen ta med sig sonen eftersom han blivit våldsam.

– Vi körde honom i vår bil till psykiakuten, men det slutar med att vi fick ta med honom hem igen. Vi var ständigt rädda för att han skulle göra om det. Det räckte att han var ute lite länge med hunden. Det var en tuff tid, men det blev

faktiskt början på hans drogfrihet.

Självmordsförsöket föregicks av ett gräl med flickvännen som urartade i slagsmål och sonen dömdes för misshandel.

– Ganska snart träffade han en ny flickvän. När hon blev gravid bad han att få sitt straff verkställt. Kriminalvården gick honom till mötes och han var ute innan barnet föddes. Vid dopet var vi två stolta farföräldrar. Sonen hade fixat allt kring dopet själv och stod där nyklippt i kostym. Det trodde jag aldrig att jag skulle få uppleva! ☘

MARGARETAS TIPS TILL ANDRA FÖRÄLDRAR

- 1 Ta en dag i taget. Det har hjälpt mig att tänka så.
- 2 Gläds åt det som är positivt. Det är ingen idé att gräma sig över det som varit eller oroa sig för det som ännu inte hänt.
- 3 Sök hjälp hos FMN eller annan anhörigförening. Ta också reda på vad kommunen kan erbjuda.
- 4 Spara inte pengar i barnets namn. Då har du ingen möjlighet att hindra att barnet tar ut sina pengar på 18-årsdagen. Det du tänkt skulle användas till körkort eller första bostaden kan istället gå till narkotika.

– Ångesten de gånger vi inte fick tag på honom går inte att beskriva. Alla mina mardrömmar handlade om blod och död. Antingen blev han misshandlad eller så misshandlade han någon annan.

En period hamnade sonen i ett familjehem och det var lugnt en tid, men efter ett uppbrott från en flickvän var det dags igen.

– Den här gången fick vi iväg honom till min halvsyster i Skåne. Det gick bra. Han var så annorlunda. Det kändes som om vi fått tillbaka vår pojke. Han fick lägenhet, jobb i charken på Ica, började spela korpfboll och tog dykarcertifikat.

Men så träffade han en gammal kompis från Uppsala och det ledde till ännu ett återfall. Lite senare ringde polisen.

Från resurs till problem

Från att ha varit en resurs upplever föräldrar att de ses som ett problem när barnet fyllt 18.

TEXT Eva Ekeröth FOTO Fernando Medina

Föräldrar känner nästan alltid ansvar för sina barn, även efter 18-årsdagen. Men så snart barnen blivit myndiga förlorar föräldrar rätten att få information och inflytande.

Det drabbar särskilt föräldrar till barn som har problem med narkotika, där föräldrarna, från att vara en resurs och naturlig samarbetspart, plötsligt inte har någon given roll.

– I sin kamp för att barnen ska få hjälp kan föräldrarna upplevas besvärliga och jobbiga och ses som ett problem för socialtjänsten, säger Björn Johnson, professor i socialt arbete vid Malmö universitet.

Tillsammans med forskarkollegorna Torkel Richert och Bengt Svensson har han genomfört en studie av situationen för föräldrar till vuxna med narkotika-problem. Närmare 700 föräldrar har svarat på en enkät och omkring 30 föräldrar har djupintervjuats.

– Vi har dels tittat på föräldrars utsatthet som brottsoffer och dels hur deras livssituation påverkas av barnens problem, säger han.

Studien visade, inte helt oväntat, att föräldrarna ofta utsätts för stölder.

– Särskilt vanligt var det om barnen var

unga, hade ett aktivt missbruk och bodde hemma. Däremot var det ganska ovanligt att föräldrarna utsattes för våld. Ungefär var femte hade någon gång råkat ut för det, men endast sex procent under det senaste året, säger han.

Björn Johnson

Risken att föräldrarna utsätts för stöld ökar med omfattningen av barnets problem.

– Vi kunde däremot inte se någon skillnad beroende på drog. Vi hade förväntat oss att de som använder heroin i större utsträckning skulle stjäla av föräldrarna, eftersom heroin är dyrt och måste tas varje dag när personen blivit beroende, men kanske är förklaringen att många har ett omfattande blandmissbruk, säger han.

Föräldrarna är missnöjda med den hjälp barnen fått. Trots att de ofta varit föremål för många insatser är föräldrarna inte nöjda med resultatet.

– Det gäller nästan alla former av hjälp, föräldrarna har övervägande negativa erfarenheter av såväl socialtjänst som beroendevård och andra myndigheter. Undantaget är polisen, möjligen för att

polisen ingriper i akuta situationer och ofta kan göra konkreta saker, medan kontakter med andra myndigheter är mer långsiktiga.

Föräldrarna är också kritiska till att de stängs ute, till följd av sekretessen, och inte får någon information.

Främst är det mammor som kämpar för sina söner.

– Vi hade svårt att hitta pappor, även om vi med hjälp av Föräldraföreningen mot narkotika lyckades få ihop en tredjedel män till intervjuerna. De som besvarade vår enkät var främst kvinnor, cirka 85 procent, medan omkring 80 procent av barnen var söner, säger han.

”When the going gets tough, the dad gets going.”

– Till en viss del kan det kanske förklaras av att papporna oftare än mammorna har egna problem, men främst beror det nog på traditionella könsroller och att mammorna känner större ansvar, säger han.

Många av föräldrarna har ett starkt engagemang och har kämpat i decennier.

– Deras barn bor ofta hemma, åtminstone i perioder. När vårdinsatserna misslyckas faller ansvaret tillbaka på föräldrarna. Barnen har svårt att få bostad och hamnar på gatan om inte föräldrarna ►

Så påverkas livet

Delar av föräldrarnas livsstil som påverkats negativt i stor eller mycket stor utsträckning:

- Känslor av maktlöshet 92 %
- Sorg 91 %
- Upptar tid och tankar 91 %
- Livskvalitet 86 %
- Relationer till andra familjemedlemmar 68 %
- Egna behov 66 %
- Känslor av skuld 64 %

- Relationen till barnet 62 %
- Mental hälsa 60 %
- Skamkänslor 49 %
- Övrigt socialt liv 47 %
- Arbetskapacitet 30 %
- Ekonomisk situation 35 %

Källa: Björn Johnson, Torkel Richert & Bengt Svensson, Malmö universitet

51

procent av föräldrarna har utsatts för stöld någon gång. 10 procent har utsatts det senaste året.

”Kommunerna ska ha insatser att erbjuda anhöriga, men i realiteten varierar det nog.”

Björn Johnson

► ställer upp. Mycket få föräldrar har klarat att stänga ute sina barn, trots att en del förespråkat det, säger han.

Han påpekar dock att för barnens del finns ingen forskning som visar att det skulle vara en metod som fungerar.

– Men det kan ju vara ett sätt att skydda sig själv och den övriga familjen, säger Björn Johnsson.

Barnens narkotikaproblem påverkar föräldrarnas livssituation.

– Det påverkar såväl deras vardagsliv som hälsa och känsloliv. Många har varit sjukskrivna i perioder. Relationerna till övriga familjemedlemmar påverkas också negativt och 60 procent anser att deras mentala hälsa påverkats negativt i stor eller mycket stor utsträckning, säger han.

Mest uppseendeväckande anser han ändå av de känslor av skuld, skam,

maktlöshet och sorg som de flesta drabbas av. Minst verkar arbetsförmåga och ekonomi påverkas.

– Många ansåg att den påverkades i liten eller viss utsträckning, men det var ”bara” 30–35 procent som ansåg att arbetsförmåga och ekonomi påverkats negativt i stor eller mycket stor utsträckning, säger han.

Få föräldrar har fått hjälp för egen del.

– Numera ska kommunerna ha insatser att erbjuda anhöriga, men i realiteten varierar det nog och många föräldrar känner inte till att de har rätt att få hjälp och vet inte vart de ska vända sig.

Vart ska de vända sig då?

– Det är socialtjänstens ansvar och större kommuner har anhöriggrupper. Det finns också behandlingshem som har anhörigveckor. Sedan kan man ju även

behöva andra typer av stöd. Rättsligt stöd kan man få från polisen eller rättsväsendet. Man kan också behöva psykiatri eller socialförsäkringssystemet, säger han.

Många föräldrar har också fått god hjälp av anhörigföreningar som Föräldraföreningen mot narkotika, FMN, eller Anhöriga mot droger, AMD.

– De har varit en viktig ventil för många som upplever att de inte fått stöd från samhället, säger han. ☘

ORGANISATIONER SOM ERBJUDER ANHÖRIGA STÖD

- Riksförbundet föräldraföreningen mot narkotika: www.fmn.se
- Anhöriga mot droger: www.anhorigamotdroger.se
- Al-anon: www.al-anon.se
- Nar-anon: www.nar-anon.se
- Anhörigstödet: beroendecentrum.se
- Anhörigskolan: www.stad.org

”Samarbeta med föräldrarna”

Anna Fugelstad önskar att systemet vore mindre fyrkantigt, att alla de föräldrar som bryr sig får vara med i vården även när barnet fyllt 18 år.

Anna Fugelstad är psykolog och narkotikaforskare vid Karolinska institutet. Hon har skrivit förordet till den nyutkomna boken *Vi begravde våra barn*, där 33 mammor berättar om hur de mist sina barn, som en följd av droger och läkemedel.

– Narkotika är den vanligaste anledningen till hastiga dödsfall bland personer under 30 år och skördar fler liv än självmord eller dödsfall i trafiken, säger Anna Fugelstad.

Av berättelserna i boken framgår att många varit känsliga och begåvade barn.

– Det har inte funnits utrymme för dem, och på olika sätt har de fallit

Foto: Anna Fredriksson

Anna Fugelstad, är psykolog och narkotikaforskare vid Karolinska institutet.

igenom. När jag läser blir jag upprörd över hur lämnade mammorna blir.

Anna Fugelstad önskar att systemet vore mindre fyrkantigt, att alla de

föräldrar som bryr sig fick vara med i vården även när barnen blivit myndiga. Att vården litade på dem, visade respekt, samarbetade.

– Föräldrarna står där när alla korta åtgärder är slut. Det behövs ett större helhetsgrepp, ett stabilare nätverksarbete.

Många dödsfall som mammorna berättar om i boken har skett som en följd av att deras barn tagit fentanyl eller metadon. Om metadon används av en person som inte fått dosen inställd av läkare är det livsfarligt.

– Folk avlider till följd av opioider som kommer från vården, säger Anna Fugelstad. ☘

Anna Fredriksson

➕ Läs en längre intervju med Anna Fugelstad på accentmagasin.se/missbruk/fugelstad

Aktiviteter i Older brother, older sister-projektet som drivs av organisationen CEM i Bosnien.

Foto: CEM

Världens barn – hit går pengarna

Flera av IOGT-NTO-rörelsens internationella projekt får stöd via insamlingen Världens barn.

Just nu pågår insamlingen för fullt. I Thailand har IOGT-NTO-rörelsen flera projekt som får pengar av Världens barn, bland annat två gatubarnsprojekt. Genom ett nytt samarbete med organisationen APCYF hoppas IOGT-NTO-rörelsen kunna hjälpa ännu fler barn. Vid gränsen mellan Myanmar (tidigare Burma) och Thailand hamnar

många barn i kläm, när deras familjer jobbar på apelsinodlingar under dåliga villkor.

– Många är olagliga migranter som drar över gränsen för att kunna försörja sig. Det är en ganska osedd grupp, säger Johan

Johan Bengtsson

Bengtsson, programansvarig på IOGT-NTO-rörelsens regionkontor i Thailand.

Genom att hjälpa barnen på plats kan

man förhoppningsvis se till att de inte hamnar på gatan.

– Projektet handlar om att ge de här barnen tillgång till utbildning och en tryggare miljö. De ska få gå i skolan och deras föräldrar ska kunna ge dem en miljö där barnens rättigheter tas tillvara, säger Johan Bengtsson.

I Bosnien-Hercegovina jobbar Nedim Pripoljac sedan tre år med projektet "Older brother, older sister". Genom en äldre mentor, som blir som ett storasyskon, är tanken att ge barn i utsatta miljöer möjligheten till ett annat liv.

Nedim Pripoljac

– Vi försöker ge barnen positiva förebilder, och därmed bryta trenden. Många barn föds in i exempelvis en familj med alkoholism, och de fastnar

i den världen. Vi vill visa att "bara för att mina föräldrar är på ett vis, behöver inte jag bli likadan", säger Nedim Pripoljac, programansvarig på organisationen CEM.

Barnen i programmet får gå på gratis aktiviteter, som fotboll, dans eller basket, tillsammans med sin mentor.

– De har planerat blommor tillsammans, ätit på restaurang, gjort utflykter. Barnen som varit i projektet börjar förändra sina liv, de skolkar inte, de har blivit tryggare. Vi kan se att många som förut har tigit har slutat med det.

Nedim Pripoljac poängterar att pengarna från Världens barn är nödvändiga.

– Pengarna betyder att barnen får adekvat hjälp. Nu hoppas vi få mer stöd, så att vi kan fortsätta på ett mer hållbart sätt.

Nathalie C. Andersson

OM VÄRLDENS BARN

- ▶ Världens barn är en insamling som drivs av Radiohjälp. Insamlingen intensifieras i september och oktober varje år och utmynnar i en insamlingsgala på tv.
- ▶ Pengarna i insamlingen går till massor med olika projekt i olika länder. IOGT-NTO-rörelsen är inblandad i flera projekt i bland annat Thailand, Bosnien-Hercegovina, Serbien, Kenya, Tanzania och Burundi.
- ▶ Under 2018 (fram till den 31 maj) fick IOGT-NTO-rörelsens projekt 2,6 miljoner från Världens barn.

Stor illegal handel

Som första land i världen legaliserade Uruguay cannabis sommaren 2017. Ett drygt år senare är den illegala handeln fortfarande omfattande.

TEXT Sandy Kalleny

Beslutet att legalisera cannabis togs redan 2013 under den före presidenten José "Pepe" Mujica och hans vänsterledda regering. Men att implementera beslutet har tagit tid, och först sommaren 2017 inledde sexton auktoriserade apotek försäljningen.

I början av 2018 gjorde Uruguays största tidning El País en granskning som visade att endast tre procent, motsvarande 512 kilo, av all dittills konsumerad cannabis hade sålts via auktoriserade apotek.

"Med tanke på användarnas entusiasm till legaliseringen verkar dessa 512 kilo väldigt lite", erkände en källa till regeringen till tidningen. Detta mot bakgrunden att det under 2017 producerades 3,4 ton cannabis i Uruguay.

Martín Rodríguez, verkställande direktör för IRCCA, som är den kontrollerade myndigheten för försäljning, distribution och odling av cannabis, skakar

på huvudet när han hör siffrorna.

– Det stämmer bara till hälften. Det är mer komplicerat än så, säger han.

Det finns tre tillvägagångssätt att få tag på laglig cannabis i Uruguay. Ett sätt är att handla i ett auktoriserat apotek, det andra är att själv odla eller "få från en vän", det tredje är att vara med i en

cannabisklubb där flera personer odlar tillsammans. Idag får man bara registrera sig för ett alternativ.

– Tre procent av all konsumerad cannabis säljs via apotek, men det innebär inte att

det finns ett enormt osålt lager hos apoteken och att de resterande 97 procenten säljs på svarta marknaden, säger Martín Rodríguez.

Enligt IRCCA:s beräkningar konsumerar cirka två tredjedelar cannabis på lag-

lig väg. Men det innebär att minst en tredjedel av all konsumerad cannabis fortfarande kommer från den svarta marknaden.

– Vår största utmaning är att utbudet inte möter efterfrågan. Det odlas för lite och majoriteten av distributörerna finns i Montevideo. Apoteken klarar helt enkelt inte av trycket, och bor man ute på landet så finns inga lagliga alternativ, säger Martín Rodríguez.

Mer än hälften av all cannabis säljs i Montevideo, resterande 44 procent är fördelad över resten av landet. På frågan om han tror att ökad tillgång kommer leda till att fler börjar använda cannabis skakar han återigen på huvudet.

– Det är inte vårt syfte. Vi vänder oss inte till icke-rökare, utan till de som redan finns på marknaden. Genom ett ge information om preparatet och ►

Foto: Dominica Píoli

Martín Rodríguez

◀ Montevideos populära rambla kryllar av folk under sommarkvällarna, och emellanåt känner man marijuanas sticka i näsan. Foto: Sandy Kalleney.

erbjuda stöd till de som behöver det, vill vi ge konsumenterna en säker produkt, samtidigt som vi arbetar emot den svarta marknaden, säger han.

Utanför ett av landets auktoriserade apotek i huvudstaden Montevideo ringlar kön och folk börjar bli otåliga. Snart stänger försäljningen för dagen och de som inte hinner in får vänta till efter helgen.

– Det är inte lätt att få tag på cannabis bara för att det blivit lagligt, säger Victoria Hernandez som står i kön.

– Man måste vänta länge, och det är inte alltid man kan få tag på det i apote-

”Vi vet inte vad konsekvenserna av våra beslut blir. Vi måste experimentera.”

Carlos Noria

ken. Ibland är det slut och dessutom säljs det bara under vissa timmar på dagen. Då blir det förståeligt att vissa vänder sig till den svarta marknaden, fortsätter hon.

Under året har fyra apotek dragit tillbaka försäljningen. Anledningen är att de amerikanska bankerna som är etablerade i Uruguay började protestera bara en månad efter att försäljningen startat. Enligt amerikansk lagstiftning får amerikanska banker inte på något sätt kopplas till droghandel. Detta lämnade uruguayanska regeringen med ett val; antingen avsluta all cannabisförsäljning med kort eller riskera att amerikanska

◀ I dag finns 92 cannabisklubbar i Uruguay. Alla plantor måste registreras hos IRCCA, och om det produceras mer än tillåtet måste det överlämnas till myndigheterna

► Kö utanför de auktoriserade apoteken är inte ovanligt. I Montevideo finns fem av landets tolv apotek som säljer cannabis.

Foto: Sandy Kalleny

relationer eller Uruguays rykte, säger Martín Rodríguez.

Men huruvida Uruguay ska öppna marknaden för turister är redan uppe för diskussion. The Brookings Institution and the Washington Office on Latin America, WOLA, som analyserar politiska policyer i Sydamerika, föreslår i en rapport att Uruguay bör tillåta försäljning för turister.

Något som Carlos Noria, generaldirektor för bekämpning av olaglig narkotikahandel, håller med om.

– Vi har inte belägg för att säga att turismen har ökat på grund av legaliseringen, men däremot märker vi att turister som kommer till Uruguay passar på att testa när de är här, och då är det enda alternativet för dem att vända sig till den svarta marknaden, säger han.

Foto: Sandy Kalleny

Carlos Noria

banker lämnar landet. Konsekvensen blev att apoteken fick besked att all handel med marijuana hädanefter skulle ske med kontanter. Nu står apotekens hopp till att Kanadas beslut att legalisera cannabis kommer att medföra en lösning på kortfrågan.

Än så länge är cannabisförsäljningen bara tillåten för uruguayaner och boende i landet. Regeringen vill inte öppna upp för cannabisturism.

– Vi vill inte påverka de andra länderna i regionen negativt. De har en annan drogpolitik som vi inte vill underminera. Vi vill inte skada våra internationella

Det har också uppstått en grå marknad där de som kan köpa lagligt säljer vidare till turister. Enligt IRCCA har man hittills inte sett någon koppling mellan legaliseringen och en ökad brottslighet eller försämrad hälsa. Men enligt Carlos Noria har polisen märkt av en intensifierad strid mellan familjer som säljer illegalt.

– Försäljarna konkurrerar numera om färre konsumenter. Det har lett till att vi upplever att våldet har ökat dem emellan nu när det sätts ett större tryck mot den svarta marknaden, säger han.

Att den svarta marknaden fortfarande

är omfattande, och att bara tre procent av all konsumerad cannabis säljs via apotek, ser dock Martín Rodríguez inte som ett misslyckande.

– Vi vet inte vilka konsekvenser våra beslut kommer att få. Vi måste experimentera och se vad som fungerar och inte, och det är just det vi gör nu, säger han.

Solen börjar gå ner över Montevideo. Mannen som sitter i Parque Rodo och röker en joint vill inte svara på frågan om hur han fått tag på marijuana, men han tycker inte att det är konstigt att den svarta marknaden fortfarande existerar i Uruguay.

– De jag känner köper fortfarande svart för att det är enklare, man har vanan och kontakterna. Dessutom behöver man inte registrera sig någons. Vem vet hur de registren kommer att användas i framtiden, säger han. ☺

FAKTA

- Uruguay har 3,4 miljoner invånare.
- Cirka 24 000 personer är registrerade för att köpa cannabis på apotek.
- Knappt 9 000 är registrerade som hemmaodlare.
- 92 cannabisklubbar är registrerade, totalt cirka 3 000 personer.
- Den som registrerat sig för att köpa i apotek får köpa 40 gram per månad, 10 gram per vecka.

Källa: IRCCA

Så funkar IOGT-NTO:s ekonomi

Merparten av IOGT-NTO:s intäkter kommer från Miljonlotteriet. Här ser du hur förbundets intäkter, respektive utgifter, fördelas i år.

TEXT Jens Wingren ILLUSTRATION Fernando Medina

5,3 miljoner BIDRAG

- ▶ 3,7 miljoner från Socialstyrelsen.
- ▶ Övriga 1,6 miljoner är främst projektbidrag från Stiftelsen ansvar för framtiden, Forum syd och NBV.

1,8 miljoner INSAMLING MED MERA

- ▶ God fond 940 000.
- ▶ Testamenten 30 000.
- ▶ Gåvor 70 000.
- ▶ Företagssamarbeten 170 000.
- ▶ Accents prenumerationer och annonser 100 000.
- ▶ Deltagaravgifter 100 000.
- ▶ Butiken 400 000.

13,8 miljoner SÅLDA TJÄNSTER

- ▶ Service-, ekonomi och IT-tjänster till hyresgäster.

9 miljoner HYRESINTÄKTER

- ▶ Lokalerna på Stora Essingen och i Miljonlotteriets fastighet i Mölnlycke hyrs ut till externa aktörer.

3,5 miljoner MEDLEMSAVGIFTER

- ▶ Medlemsavgiften i IOGT-NTO är 150 kronor per år. Antalet medlemmar är cirka 27 000.

64 miljoner MILJONLOTTERIET

- ▶ 8 miljoner är ersättning till IOGT-NTO för utveckling och risktagande man gjort som ägare i Miljonlotteriet.

+ 97,2 miljoner

IOGT-NTO:S INTÄKTER I KRONOR

Sammanlagt är förbundets intäkter 97,2 miljoner kronor. Till detta kommer avkastning på cirka 3 miljoner på förvalt kapital.

- 104 miljoner

IOGT-NTOS UTGIFTER I KRONOR

Sammanlagt har förbundet utgifter för 104 miljoner. Även med kapitalavkastningar inräknade är utgifterna 4 miljoner högre än intäkterna 2018.

Skillnaden utgörs av medel som avsatts från tidigare års överskott för specifika ändamål.

29,3 miljoner

AKTIVITETER
OCH SAMVERKAN

- Kommunikation och påverkan 15,3 miljoner.
- Internationellt arbete och samverkan 7,9 miljoner (av detta 261 000 för Världskongress).
- Insamling 4 miljoner.
- Samarbetsorgan, organisationer som IOGT-NTO är medlem i, till exempel SLAN, NBV, Arena och IOGT International 937 000.
- Samverkan med folkhögskolorna Tollare och Wendelsberg 800 000.

3,4 miljoner

FÖRBUNDSSTYRELSENS
ARVODEN OCH MÖTEN

- Förbundsstyrelsen har nio medlemmar och träffas mellan 5 och 7 gånger per år.

22,3 miljoner

STAB, SERVICE
OCH FASTIGHETER

- Service, ekonomi och IT 8,4 miljoner.
- Stab 6,5 miljoner.
- Lotterifastigheten i Mölnlycke 4 miljoner.
- Kanslifastigheten på Stora Essingen i Stockholm 3,4 miljoner.

49 miljoner

REGIONALT OCH
LOKALT STÖD

- Regional personalorganisation 23,2 miljoner.
- Engagemang, medlemsvärvning och utbildning 9,4 miljoner.
- Medlemstidningen Accent 5 miljoner.
- Avlastande administration och medlemservice 3 miljoner.
- Samlingslokalverksamhet 2,5 miljoner.
- Projektstöd lokalt 2 miljoner.

Sparade medel

IOGT-NTO har ungefär 30 miljoner kronor i sparade tillgångar, enligt generalsekreterare Peter Moilanen. Sparandet är fördelat mellan fonder och fastigheter.

Foto: Nathalie C. Andersson

Per Wihlborg, distriktsordförande.

Populär kurshelg i #metoos kölvatten

Utbildningshelgerna har blivit ett sätt för de sydliga distrikten att fånga upp medlemmar.

Blekinge Ett 70-tal personer lockades till Aspans kursgård utanför Ronneby till en så kallad kurskurs, en koncentrerad utbildningshelg med parallella kurser.

– Det gör inte så mycket om en av kurserna bara har tre deltagare, man får ändå chans att få nya bekanskskaper under fikapauserna, säger Peter Tuvegård, verksamhetsutvecklare i Skåne och en av arrangörerna.

Ett av de populärare spåren i år var en utbildning om Metoo som genomfördes i samarbete med Tollare.

– Det är valet av kurser som avgör hur många som kommer, säger Per Wihlborg, distriktsordförande i Skåne och Blekinge.

Kurskurserna har arrangerats två gånger per år i över tio år. Ansvaret delas mellan Skåne, Blekinge och Halland.

Under varje utbildningshelg finns fyra eller fem olika spår att välja mellan.

Den här gången var utbildningen mer än fulltecknad.

– Vi har tvingats tacka nej till en del som vill komma hit, säger Peter Tuvegård.

Helgen började redan på fredagskvällen med gemensam middag och att lära känna varandra. På lördagskvällen svarade Hallandsdistriktet för underhållningen.

– Vi har bra underhållning, musiklekar och dans. Vi vill skapa förutsättningar för ett bra umgänge, säger Per Wihlborg.

– Viktigast är att få folk att trivas i rörelsen. Många som kommer på utbildningshelgerna har inte varit föreningsaktiva tidigare. Sen sitter de plötsligt och fikar med en föreningsordförande och så rullar engagemanget vidare. Kurskursen är en bra första kontakt med IOGT-NRO, säger Peter Tuvegård.

Jens Wingren

Drugsmart fyller 20 år

Internet När internet var i sin linda 1998 startades sajten Drugsmart för att ge ungdomar en säker källa till information om alkohol och andra droger. I år firar sajten, som drivs av Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, 20 år.

Nathalie C. Andersson

Ny podd om drogpolitik

Politikpodd CAN:s tidskrift Alkohol & narkotika har lanserat podden (B)ruset med en första uppsättning avsnitt som fokuserar på riksdagspartiernas drogpolitik.

– Att jobba både med text och ljud är en fråga om tillgänglighet. Människor är olika och tar till sig information på olika sätt, säger Julius von Wright, chefredaktör, som gör podden tillsammans med Clara Henriksson, samordnare på CAN.

Jens Wingren

UNF utesluter medlemmar

#nykterfrizon Två medlemmar har uteslutits ur UNF efter berättelser som framkommit i uppropet #nykterfrizon. Förbundsordförande Isabelle Benfalck vill dock inte gå in i detalj på vad som hänt: "Av hänsyn till alla inblandade kan jag inte berätta exakt vad det rör sig om", säger hon.

Nathalie C. Andersson

Foto: iStockphoto

”Genom IOGT får vi chans
att arbeta med unga”

Medlemmen Rachanikorn Sarasiri

Vad gör IOGT Thailand?

– Vi arbetar förebyggande med unga för att förebygga droganvändning och organiserar olika verksamheter. Genom IOGT får vi chans att arbeta med unga, och vi samarbetar med gymnasieskolan. Sedan nätverkar vi med andra organisationer, både i Thailand och internationellt. Vi har också träningsprogram för ungdomsledare.

Mycket fokus verkar ligga på narkotika. Hur är alkoholsituationen i Thailand?

– Folk dricker mycket, men myndigheterna har börjat jobba bra med det. Däremot görs det allt för lite för att komma åt narkotikaproblemet. Det är fortfarande stort.

Hur kom du i kontakt med IOGT?

– Esbjörn Hörnberg från IOGT-NTO i Sverige bjöd in Byrån för narkotikakontroll till IOGT Internationals kongress i Danmark 1990. IOGT-NTO hade tidigare stöttat byrån. Syftet med att bjuda in oss var att utveckla drogpolitiken och komma till rätta med drogproblemen i Thailand. Då bildade vi IOGT Thailand.

Text: Eva Ekeröth Foto: Nathalie C. Andersson

Ålder: 63 år. **Familj:** Singel. **Bor:** Bangkok.
Gör: Rådgivare på Byrån för narkotikakontroll i Thailand. Ordförande i IOGT Thailand.

Foto: Privat

Meningen med föreningen

1 Hej Rickard Karlsson Korkiasaari, Kamratstödet Hällefors/Grythyttan, som arrangerat en sinnesrogudstjänst. Vad är det?

– Man träffas, delar tankar och får ta det lugnt ett tag med andra. Alla är välkomna. Det är inte alltid man blir hörd och det är ont om platser där man kan samlas för att be för de som gått bort i ett missbruk.

2 Hur länge har ni funnits och vad är ert huvudsakliga fokus?

– Jag startade kamratstödet i maj. Vi har tänkt att vi ska motverka missbruk hos ungdomar. Jag har själv varit ren i fem år och vill ge tillbaka något. Om jag kan hjälpa någon enskild ungdom eller missbrukare så är jag glad.

3 Vilken är er nästa aktivitet?

– Vi kommer att hålla Sinnesrogudstjänst sista söndagen i varje månad. Sen håller vi på att ansöka om pengar för framtida verksamhet. Jag har också en stor övervåning på min villa som vi håller på att bygga om till en lokal där folk kan komma och pyssla, spela spel och ta det lugnt.

Jens Wingren

Tipsa om din förening!

Mejla accent@iogt.se och berätta om verksamheten.

IOGT-NTO Växjö lättar på stadens tryck

Nu har växjöborna ytterligare en anledning att besöka IOGT-NTO:s lokaler på Vattentorget.

Samlingsplats Det är IOGT-NTO-rörelsens byggnadsförening i Växjö som ingått ett avtal med kommunen som innebär att fyra toaletter ställs till allmänhetens förfogande.

– Det är betydelsefullt för turismen som har blivit en stor näring i Växjö kommun, säger Sofia Stynsberg (M), ordförande i tekniska nämnden i Växjö i ett pressmeddelande.

IOGT-NTO:s konferenscenter och kafé på Vattentorget i Växjö har länge varit en välkänd lokal och ett självklart inslag för den som vill promenera runt Växjösjön.

Upphandlingen av toaletter är bara den senaste i en rad av överenskommelser som huset rott i hamn det senaste året. Det började med att stadens busschaufförer inte längre hade något lunchrum medan resecentrum byggs om.

– Vi hade ett tomt vaktmästeri som blev perfekt som lunchrum till chaufförerna, säger Elisabeth Ferner, ordförande i IOGT-NTO:s byggnadsförening.

Nästa framgång var en upphandling

av konferenslokaler som Region Kronoberg genomförde.

– Det är kul att vi kan konkurrera med professionella anläggningar. Vi är nu en av åtta konferensanläggningar i Växjö som anlitas för regionens konferenser. Min målsättning är att vi ska bli Växjö's bästa konferenscenter, säger Elisabeth Ferner.

Avtalet med toaletterna är egentligen nygammalt. Växjöborna har använt IOGT-NTO:s toaletter med kommunens goda minne sen 90-talet. Men förra året upphandlades toaletter på en restaurang en bit bort. Vattentorget har dock byggts ut med ett attraktivt trädäck vilket ökat trycket på offentliga toaletter.

– Vi tycker ju att det är bra att allmänheten vistas i våra lokaler och vet att det finns nyktra utrymmen mitt inne i staden, säger Elisabeth Ferner.

Pengarna från toalettavtalet kan nu bekosta en upprustning av entrén. Avtalet började gälla den 1 september och toaletterna är tillgängliga under husets öppettider.

Jens Wingren

Foto: Ulrica Ambjörn

Foto: Jens Wingren / Eva Ekeröth

Accentpodden avsnitt 24: Gårdsförsäljningen

”När man förenklar frågan till att säga att man vill värna landsbygden så är det en slags populism.”

Alkoholforskaren **Sven Andreasson** hjälper Accentpodden att reda ut vad gårdsförsäljning egentligen innebär, och vad det skulle kunna få för konsekvenser på sikt. Lyssna på alla avsnitt av Accentpodden på accentmagasin.se/podcast

Högt betyg för folkhögskolor

Utvärdering Statskontoret har granskat hur Sveriges folkhögskolor uppfyller folkbildningens fyra statsbidragsgrundande syften: Stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin. Bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen.

Bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället. Bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Av slutrapporten framgår, enligt tidningen Folkhögskolan, att de fyra syftena är levande inslag i verksamheten. Framför allt när det gäller de tre första.

Men rapporten pekar också på att utrikesfödda är underrepresenterade på de särskilda kurserna, där endast tolv procent finns representerade. Ännu färre är det i de estetiskt inriktade kurserna, med endast sex procent utrikesfödda. Det kan jämföras med allmän kurs där fyra av tio deltagare är födda utanför Sverige, skriver Folkhögskolan.

Ulrica Ambjörn

Foto: iStockphoto

Personnytt

Linda Tjälldén har förordnats som generalsekreterare för IOGT-NTO:s juniorförbund, Junis, till och med 31 augusti 2019. Hon var tidigare tillförordnad generalsekreterare för organisationen.

Foto: Ulrica Ambjörn

Örnsköldsvik laddar för kongress

Uppladdning I juni 2019 är det dags för kongress i centrala Örnsköldsvik. Förberedelserna är i full gång och nu höjs tempot för att kunna välkomna IOGT-NTO-rörelsen till Höga kusten.

– Det här är ett otroligt fint område både vad gäller natur och kultur, säger Vanja Lindstedt, ledamot i IOGT-NTO:s förbundsstyrelse och hemmahörande i Örnsköldsvik. Hennes förhoppning är att kongressen ska bli en riktig fest.

Kongressgeneral är Olle Häggström, utvecklingschef i IOGT-NTO i Västernorrland.

– Vi vill förstås att många ska komma, målet är minst 1 200. Vi satsar på aktiviteter för medföljande i alla åldrar, inte minst barn, säger han.

Ulrica Ambjörn

KOMMENTAR

Nathalie C. Andersson
Reporter

Kom ihåg att ha kul också!

Jag har börjat spela banjo. Inte i något seriöst försök att bli countrymusiker eller så, utan mest för att det är kul. Det är något väldigt speciellt med just banjospel. Jag tror det handlar om hur det låter, det är liksom svårt att ta banjo seriöst. Den låter ostämd även fast den är stämd, och allting man spelar på den blir glatt. Och det är just det som är så fantastiskt. "A banjo a day keeps the doctor away", som en vän sa.

Häromdagen så lirade jag med två kompisar. Vi skulle lära in lite dixiejazzlåtar till ett ideellt projekt,

"Det finns något otroligt befriande i att göra något bara för att det är roligt."

och när jag satt där, och slog på banjosträngarna allt vad jag hade, så insåg jag hur otroligt löjligt allt var; hela instrumentet, hela 1920-talsmusiken

om att bara vara glad och spana in snygga personer och jazza loss. Och något väldigt skönt hände – jag började le. Och jag bara fortsatte le, och vrålsjunga, för att det var så kul och så löjligt på samma gång.

Det är så mycket som ska vara allvarligt nu för tiden. Vi ska tänka på allt vi säger, tycka rätt saker, rösta på rätt partier och komma ihåg att demonstrera vår positiva inställning till feminism och demokrati och allt möjligt. Men hur ofta är det någon som säger att vi måste ha mer roligt? Att vi borde satsa på att skämta mer? Att vi ska införa fler lekar på våra årsmöten?

Det finns något otroligt befriande i att göra något bara för att det är roligt. När vi har kul tillsammans så spelar allt annat ingen roll. Vi blir de vuxna barnen igen. Vi lyser upp, vi lever, och vi connectar med varandra. Och det är sådana stunder som för oss samman.

Så i det strömmande vardagslivet – kom ihåg att ha kul också. För din egen skull, och för att världen blir bättre av det.

Foto: Angelica Ogland

Öjebyn 10 augusti 2018: När Simon Granberg var barn var han på Junis kojbyggarläger i Öjebyn utanför Piteå på somrarna. Idag är hans egna barn Joshua och Adrian Johnsson på lägret och bygger.

100 000

elever har nåtts av UNF:s planeringskalender, som delats ut till 600 högstadieskolor i början av höstterminen.

Foto: Jens Wingren

Återbrukskurs gör nytt av gammalt

Hållbart Syftet med Wendelsbergskursen är att deltagarna ska göra om gamla saker till nya samtidigt som de lär sig mer om att driva en second hand-affär, hållbar utveckling och globala utvecklingsmål. Kursen är ett samarbete mellan IOGT-NTO:s folkhögskola Wendelsberg och IOGT-NTO:s second hand-butik Vännplatsen i Torslanda, Göteborg. Tanken är att kreationerna ska säljas i butiken.

Jens Wingren

Bild: Röd Baby av Ståhl-Nyberg

Med mod att förändra

Nu finns chansen att se verk av Birgit Ståhl-Nyberg, en konstnär som ville göra skillnad.

Utställning och bok Birgit Ståhl-Nyberg, 1928–1982, hade sina rötter i jämtländska Hammerdal och formades i de folkrörelser som var starka under 1930- och 40-talen. Nykterhetsrörelsen (hon var medlem i iogt), det fackliga arbetet, politiken och kulturen flätades samman. God-

Se utställningen

► 29 September–24 februari, Norrköpings konstmuseum. 16 mars–2 juni, Mjellby konstmuseum

nära vän Sara Lidman skriver i förordet till konstboken *Det nya modet* att Birgit Ståhl brukade kalla Hammerdals lantandel för sitt första universitet. Medan hon vände på örena och sparade ihop till den första terminens utbildning i Stockholm kunde handlaren barn fortsätta direkt till studenten efter folkskolan (längre fram i livet blev Birgit Ståhl-Nyberg

själv en uppskattad lärare på Konstfack).

Under sommaren har utställningen *Framtiden på väg* visats på Uppsalas konstmuseum, där den hyllats av recensenterna. Utställningen, liksom boken, är en explosion av färg, form och liv. Här finns samhälls- och normkritik; Birgitta Nyberg-Ståhl låg i framkant vad gäller att se, medvetande-göra och gestalta klass, könsroller och modernitet – och gör det fortfarande. Frågorna som hennes konst lyfter fram är lika relevanta idag som igår. Och hennes konst ställer dem med kraft, värme, fantasi och humor. Genom sin alltför tidiga död höll Birgit Ståhl-Nybergs gärning på att falla i glömska. Nu lever den vidare.

Ulrica Ambjörn

Det nya modet ges ut av Arena.

Nya böcker

En modern familj

Helga Flatland
Översättning Urban Andersson
Polaris

Roman En varm och insiktsfull psykologisk roman om vad som händer i familjen när de 70-åriga föräldrarna skiljer sig. Vi får i separata kapitel följa de vuxna barnens, Liv, Ellen och Håkon, reaktioner, känslor och tankar, när invanda rutiner och traditioner ställs på ända och relationerna mellan syskonen förändras. Helga Flatland hyllas som en av de största unga norska författarna och romanen vann norska bokhandlarpriset 2017.

Ulrica Ambjörn

Sveas son En berättelse om folkhemmet

Lena Andersson
Polaris

Roman I centrum står Ragnar, enligt författaren själv "en 1900-talsmänniska.

En man utan sprickor men med en stor klyvnad." En klyvnad som också finns i romanen. Det är intressant att följa och försöka förstå honom, men tonen är mer sval och antropologiskt dissonant än engagerande.

Ulrica Ambjörn

PS! Håll ögonen öppna efter utställningen *Draw The Line, Metoo i serieform*, som visas på olika håll i landet, och som även finns i bokform.

Accents spaning visar tre tecken på
att alkoholfria drycker vinner mark.

TEXT Eva Ekeröth

Tydlig nykter trend

Foto: Jonas Malmström

Foto: Istockphoto

Alkoholfritt tar slut först

1 När företaget God dryck, som producerar alkoholfria viner, i början av sommaren bjöds in till herrmodetidningen King magazines modegala tog deras alkoholfria drycker slut på nolltid.

– Bara att vi blev inbjudna visar att något hänt. Det var första gången de hade en alkoholfri bar på galan, säger Peter Roland, vd för God dryck, och berättar:

– Vi frågade vilken åtgång vi skulle räkna med och de gissade på hundra glas. Vi hade

med oss 150 och de tog slut på en halvtimme. Vi fick låna från de andra barerna, som sålde alkoholdrycker, men efter 250 glas fick vi åka till kontoret och hämta 150 till.

Även de gick åt.

Totalt serverade de 400 glas till 650 gäster.

– Många gick också till de andra barerna, men det var slående att så många valde det alkoholfria. Några tyckte det var spännande att testa, andra var överlyckliga för att det fanns alkoholfritt.

För ett par år sedan skedde något säger Peter Roland:

– Då gick bryggerierna ”all-in”. Innan dess hade de alkoholfritt som en alibi-produkt, men plötsligt kom drycker paketerade för målgruppen, som inte gick att förväxla med alkoholprodukter. Den ökade efterfrågan har lett till ett större utbud. Det gör att det alkoholfria tar plats och syns mer. Nu kan även nykterister få botanisera i hyllorna.

Sverige är inte ensamma om trenden, i London deltog alkoholfri öl för första gången i den stora ölfestivalen i augusti.

Foto: GodDryck

Peter Roland

Livsmedelsbranschen noterar ett uppsving

2 – Alkoholfritt har verkligen blivit en storsäljare. Det tar andelar från allt annat, både lättöl och starkare öl. Kvaliteten blir allt bättre och jag tror att många tänker till. Hellre alkoholfritt än 3,5-or, som är det starkaste vi säljer, för småbarnsföräldrar till exempel, säger Tommy Nyheim, dricka-ansvarig på Ica Flygfyrn i Norrtälje.

Han har tydligt känt av ökningen i butiken.

– Det alkoholfria ökar för varje år.

Det verkliga genombrottet var nog 2016. Innan dess hade vi två märken, nu har vi ett tjugotal olika ölsorter. Alla bryggerier vill in på den alkoholfria marknaden. Det är en tydlig skillnad. Jag tror vi säljer tre gånger så mycket som för ett par år sedan.

Främst är det öl som ökar. En utveckling som uppskattas av kunderna.

– Jag försöker ta in så många nya sorter som möjligt, eftersom jag vet att segmentet ökar, men det ska inte vara vilket blask som helst. Det måste vara bra grejer. Jag vill inte sälja något som jag inte själv vill dricka, säger Tommy Nyheim.

Enligt branschens egna siffror har Coop ökat försäljningen av alkoholfri öl med 225 procent sedan 2015 och Ica med 140 procent sedan 2014.

Foto: Istockphoto

”Det ska inte vara vilket blask som helst. Det måste vara bra grejer.”

Tommy Nyheim, Norrtälje

Bild: Stellan Kramer

En ny ton märks i reklamkampanjerna

3 Kontrasten är stor mot 90-talets förtäckta starkölskampanjer, där bryggerier gjorde reklam för lättöl i 50-centiliterburkar – en produkt som inte ens fanns på marknaden. I en kampanj som just nu syns ute i gatubilden är annonser utformade som

alkoholreklam, men varningstexten är ersatt med budskap som: ”Alkoholfritt kan ge bestående minnen” och ”Oberoende framkallande”.

Foto: Privat

Elon Svårdhagen

Elon Svårdhagen, ledamot i Ungdomens nykterhetsförbunds, UNF, distriktsstyrelse i Uppsala, gillar reklamen.

– Väldigt positivt med reklam som verkligen marknadsför alkoholfritt, och inte är smygareklam för alkohol. Här är det jättetydligt att alkoholfritt är något positivt. Jag tycker det är fantastiskt att de gör något av det, säger han.

Det är en stor skillnad mot hur reklamen brukat se ut, menar Elon Svårdhagen.

– Jag har sett reklam för en dryck där det står ”non-alcoholic” på burken, men där ljuset blänker så det är svårt att se vad det står. Då används det alkoholfria som ett sätt att ta sig runt reklamreglerna, säger han.

Han gillar även budskapet som förmedlas indirekt i den nya kampanjen.

– Det är underförstått att alkohol påverkar minnet. Det är värderande på ett sätt som jag inte sett tidigare. Här har någon verkligen tänkt till, säger han.

Avspark i Norrköping

När IOGT-NTO-kretsen i Norrköping bjuder in till fotbollsfest fylls lokalen. Sedan flera år sänder kretsen IFK Norrköpings alla bortamatcher på storskärm.

TEXT och FOTO Nathalie C. Andersson

▲ Anita Gatugård och Marianne Lövgren har följt IFK Norrköping i många år. Bortamatcherna ser de i IOGT-NTO-lokalen.

◀ IOGT-NTO-lokalen i Norrköping kallas för Lilla teatern.

Det är söndag och matchdag i IOGT-NTO-lokalen på Norra promenaden 108 i Norrköping. I det stora köket sätter Monica Karlsson på kaffe. Bullar och dricka är redan framdukat.

– Man vet aldrig hur många som kommer, säger Monica Karlsson medan hon måttar kaffepulver.

Vid diskbänken står Peter Olsson och öppnar en korvburk. Med åren har han och Monica Karlsson blivit något av experter på att koka korv.

– 70 grader ska korven ha, berättar han.

Tidigare kokade de korven på platta, men då sprack den och föll i bitar. Nu har huset investerat i en särskild korvkokare som håller rätt temperatur.

– Förra veckan sålde vi sockerkaka som jag hade bakat. Den gick åt så jag får kanske baka fler gånger, säger Monica Karlsson.

Båda har varit med sedan IOGT-NTO började sända IFK Norrköpings bortamatcher.

– Vi har hållit till här i två år, förut var vi i en annan lokal. Matcherna har vi nog sänt i fem-sex år, säger Peter Olsson.

– Nej, det är mer, säger Monica Karlsson.

Hon berättar att idén kom från byggnadsföreningens kassör Bengt Sandberg.

– Han frågade om jag ville komma ner och hjälpa till, och dum som jag var så kom jag ... Nej, men skämt åsido, det är kul. Det är lugnt här, här finns ingen sprit. Visst, det är ett och annat vrål ibland, men det blir inget bråk.

En halvtimme innan matchstart börjar de första gästerna droppa in. Peter Olsson hälsar på både bekanta och nya ansikten. En äldre kvinna slänger fram en 50-lapp.

– 50 kronor! Får jag sitta var jag vill? Det är ingen som kommer och kör bort mig? säger hon.

– Var du vill. Ja, förutom där det redan sitter någon, säger Peter Olsson.

Peter Olsson

Han gör ett streck på ett vitt papper för varje gäst. Han brukar sköta biljettkassan och Monica Karlsson brukar ansvara för fiket.

– Det funkade att köra på två, om allt ►

”Här finns ingen sprit. Visst, det är ett och annat vrål ibland, men det blir inget bråk.”

funkar med tekniken. Ibland blir det lite kö till fikat, men det är som det ska vara, säger han.

En stund senare kommer Marianne Lövgren och Anita Gatugård. Marianne Lövgren slänger upp en hög med mynt på bordet.

– Jag har tömt sparbössan. Jag hoppas att det ska stämma, säger hon.

Hon är klädd i en blå IFK Norrköping-t-shirt.

– Jag har följt IFK sedan 60-talet, du skulle bara veta! Jag ser alla hemmamatcher.

– Och bortamatcherna ser vi här. Men vi har missat två matcher i år, vi var på Mallorca, fyller Anita Gatugård i.

Monica Karlsson

Klockan 15.00 är det dags för avspark. Då har över 60 personer betalat för sig i kassan. I teatersalen är det god stämning, även om första halvlek lämnar mycket i övrigt att önska. Peter Olsson och Monica Karlsson tittar till fikat en sista gång.

– Man hinner inte riktigt kolla på matchen själv, men hör när det blir mål, säger Peter Olsson.

I halvlek öppnar IOGT-NTOS fikaservering. Det bildas snabbt en kö. Populärast tycks drickan och korven vara.

– Det beror lite på vilken tid på dagen matchen är, på kvällen eller på eftermiddagen? Men det går inte att hålla koll på exakt vad som säljer, det är fullt upp med

att ta betalt, säger Peter Olsson.

Vid ett av fikaborden diskuterar Marianne Lövgren, Anita Gatugård, och Anita Baroutsi matchen.

– Det betyder jättemycket att matchen sänds här. Det är alltid roligare att titta tillsammans med andra, säger Anita Baroutsi.

De är hängivna supportrar sedan åtminstone 30 år, kommer de fram till

när de räknar efter. Men vad som är tjusningen med att följa fotbollen är svårare att formulera.

– Spänningen, säger Anita Gatugård.

– Och stämningen när man sitter på arenan, säger Marianne Lövgren.

– Man håller på sitt lag och man hoppas de gör en bra match, säger Anita Baroutsi.

Matchen hittills ger de dock inte mycket för, den var långdragen.

Kön ringlar lång
i fikapausen.
Peter Olsson står
vid kassan och
Monica Karlsson
serverar varmkorv.

– Men vi tar igen det i andra halvlek. Vi är alltid lite långsamma i starten, säger Marianne Lövgren.

När andra halvlek drar igång går det inte ens en minut innan Johan Skrabb slår in 1–0 till IFK Norrköping. Vrålet i salongen låter inte vänta på sig.

Matchen slutar 1–0, och gästerna drop-par av. Peter Olsson och Monica Karlsson är nöjda med dagen.

– Den här säsongen har jag inte missat en enda gång. Det bästa är att träffa alla människor, säger Monica Karlsson.

Peter Olsson håller med:

– Det är uppskattat, alla tycker att det är så trevligt. Vi värvar inte och så där, men alla ser att det är IOGT-NTO som anordnar. Vi drar in lite pengar, och vi fyller lokalen med verksamhet. ☒

Vad är det bästa med att se matchen här?

Alexander Jonsson:

– Att det är bra bild och att det är lugnt. Jag har sett sju matcher här. Jag är en supporter. Jag tycker att Johan Skrabb var bäst i matchen nu, han gjorde mål. IFK spelade bra, fast de sista 20 minuterna tryckte Elfsborg på.

Göran Weber:

– Det bästa är att man kan få se bortamatcherna på ett bra sätt. Annars kunde man inte se matchen.

Jan Hallgren:

– Att få se matchen på stor-bilds-tv. Det är första gången jag är här, jag läste om det i tidningen. Jag kommer att gå flera gånger, det är ett bra pris.

UTBILDNINGAR

Styrelseutbildning

Nu kan du som sitter i en styrelse för en ideell förening gå en styrelseutbildning tillsammans med andra föreningsaktiva från olika organisationer. Under utbildningen får du som deltagare kunskaper som du har nytta av i ditt styrelseuppdrag. Vi kommer att utgå från praktiska exempel och du kommer att få ta del av andras erfarenheter och utmanas i ditt uppdrag. Läs mer: www.tollare.org

Kurs-kurshelg
12-14 oktober

Kurs-kurshelgen är en samling med syftet inställt på engagemang. Som deltagare väljer du ett inriktningsområde och kurspass som du går hela helgen. Vi erbjuder även fördjupningskurser. Läs mer: <http://iogt.se/event/kurs-kurshelg/>

**"Folkbildning
bärs av idéer
om politik,
religion, kultur
och samhälle."**

Andrea Lavesson, bitr general-
sekreterare och folkbildningsentusiast

Dags att planera Vit jul-aktiviteter för 2018

Genom kampanjen Vit jul arrangeras varje år hundratals aktiviteter runt om i landet för de barn och unga som inte kan eller vill vara hemma under jullovet. IOGT-NTO-rörelsens föreningar, kårer, kretsar och distrikt kan även i år ansöka om ekonomiskt bidrag för att arrangera en eller flera Vit jul-aktiviteter.

Det här utmärker en Vit jul-aktivitet:

- En förening, kår, krets eller distrikt inom IOGT-NTO-rörelsen är huvudarrangör.
- Aktiviteten är registrerad på Vit juls hemsida.

- Aktiviteten är gratis för barn och unga.
- Den genomförs från den 21 december 2018 till och med den 6 januari 2019.

Viktiga datum:

- Ansökningsperiod aktivitetsbidrag: 2 oktober – 25 november 2018
- Besked om beslut: 26 november – 5 december 2018
- Utbetalning av bidrag: v50
- Redovisningsperiod: 21 december 2018 – 20 januari 2019
- Genomförande av aktiviteter: 21 december 2018 – 6 januari 2019

SÖK PENGAR TILL UTVECKLINGSPROJEKT

Du vet väl om att alla föreningar, kretsar och grupper av medlemmar inom iogt-nto kan söka medel från iogt-nto-förbundet löpande under året? Mer information om hur du ansöker samt vilka kriterier som gäller hittar du på vår hemsida:

iogt.se/medlemssidor/projektbidrag

KALENDARIUM

OKTOBER

11 Alkoholpolitik, videomöte
För att delta behöver du ingå i någon av IOGT-NTO:s drogpolitiska grupper.

12 Regionala Kurskurs-helger
Sex orter. Till och med 14 oktober.

25 Internationellt, videomöte
För medlemmar som jobbar med eller har ett intresse för internationella frågor.

29 Värvningsresa, Tanzania
Till och med 11 november.

Kalendariet finns digitalt på
www.iogt.se/events

NOVEMBER

1 Socialt arbete, videomöte
För medlemmar som jobbar med eller har ett intresse för sociala frågor.

8 Alkoholpolitik, videomöte
För att delta behöver du ingå i någon av IOGT-NTO:s drogpolitiska grupper.

9 Verksamhetsforum
Tollare folkhögskola.
Till och med 11 november.

12 Distriktsordförande, videomöte. Till och med 11 november

15 Frågetävlingen pumpen
Centrum för ideellt ledarskap, Tollare folkhögskola.
Till och med 23 september.

15 Styrelsehelg Centrum för ideellt ledarskap. Tollare folkhögskola. Till och med 25 november.

VIT JUL-KAMPANJ

21 december 2018 – 6 januari 2019

HÅLL KONTAKT

Huvudkontor

Besöksadress:
Gammelgårdsvägen 38,
Stora Essingen

Postadress: Box 12825,
112 97 Stockholm

Faktureringsadress:
Box 12132,
102 24 Stockholm

Leveransadress:
Gammelgårdsvägen 42,
112 64 Stockholm

Telefon: 08-672 60 00

E-post: info@iogt.se

E-post Medlems-
och givarservice:
medlemsservice@iogt.se

Ändra dina kontaktuppgifter

Vill du ändra eller uppdatera dina kontaktuppgifter? Gå in på länken nedan för att komma till formuläret där du snabbt och enkelt kan ändra dina uppgifter i IOGT-NTO:s medlemsregister:
iogt.se/medlemssidor/uppdatera

Följ oss i sociala medier

facebook.com/iogtnto
Twitter: @iogtnto

KOM IHÅG ATT BETALA DIN MEDLEMSAVGIFT

Det finns flera olika sätt att betala på.

- Inbetalningsavi.
- Autogiro.
- SMS – skicka IOGT (mellanslag) personnummer (ex: IOGT 19850506xxxx) till 72456.
Ev operatörsavgift kan tillkomma.

- Betala med kort på www.iogt.se/medlemssidor och klicka dig till betalsidan.
- SWISH – ange summan och följande uppgifter i meddelandefältet: IOGT (mellanslag) personnummer (mellanslag) förnamn, efternamn. Swishnr: 123 671 3135.

Nu börjar eftervalsrörelsen

Valet 2018 kommer att gå till historien som det val som bevisade för oss alla att påståendet om att din röst är viktig är sann. För så jämnt är det, när jag skriver detta torsdagen efter valet, att en eller ett par röster kan få vågskålen att tippa. Gissningsvis innebär det förhandlingar och köpsläende över blockgränserna för att våra politiker ska hitta stabilitet för en regering som ska kunna ta ansvar för Sverige.

Jag känner mig bekymrad över vad som ska hända i många frågor – inte minst hur det blir med alkoholpolitiken. I första hand för gårdsförsäljning av vin och öl, en fråga som två tidigare statliga utredningar bedömt vara oförenlig med ett bevarat detaljhandelsmonopol. Enligt den senaste utredningen handlar det de facto inte om införande av gårdsförsäljning, utan mer korrekt om fabriksförsäljning. Bilden som målas upp av små röda vingårdar med vita knutar och enstaka mikrobryggerier beskriver inte verkligheten. Sanningen är att det idag enligt svenska vinodlares förening och LRF finns 40 permanent etablerade vingårdar med tydliga kommersiella produkter. När det gäller bryggerier fanns det för 10 år sedan 30 aktiva

bryggerier. Idag är siffran 340 bryggerier med professionell tillverkning, nästan uteslutande mikrobryggerier.

En annan viktig fråga är alkoholreklamen. Vi vill stoppa den helt, eller kraftigt begränsa den, då vi vet att reklamen driver konsumtion, påverkar unga, och är en bidragande orsak till att alkoholnormen upprätthålls. Risken finns att alkoholpolitiken, istället för att vara ett verktyg som används för bättre folkhälsa, blir något som det kan köpslås med. Jag ser att vi nu går in i en fyraårsperiod där vi som organisation får spänna musklerna ännu mer. Och där vi medlemmar behöver ta ett ännu större ansvar för att beskriva vikten av en restriktiv och solidarisk alkoholpolitik. Vi kommer få in många nya politiker på alla nivåer som behöver kunskap inom det alkoholpolitiska fältet. Låt oss tillsammans andas djupt, kavla upp ärmarna och gå ut och ta de samtal som behövs – med politiker, vänner, bekanta och arbetskamrater. Allt för att öka insikten om att alkoholen är ett stort problem, men ett problem som det trots allt går att göra något åt.

Johnny Mostacero

”Vi kommer få in många nya politiker på alla nivåer som behöver kunskap inom det alkoholpolitiska området. Dags att kavla upp ärmarna.”

Johnny väljer

Alla ni medlemmar som lägger ner tid och energi i våra många olika föreningar och verksamheter. Ert engagemang är ovärderligt.

Normaliseringen av cannabis som i Sverige drivs på av affärstidningar som fokuserar på internationella aktier i denna bransch.

Ser fram mot att efter avklarad jägarexamen få komma ut i skog och mark som nygamal jägare. En cirkel som sluts efter 35 års uppehåll.

FÖLJ JOHNNY
Facebook: Johnny Mostacero
Instagram: @johnnymostacero
Twitter: @JohnnyMostacero

Kronobergsheds Vandrarhem och Kursgård

En pärla mitt i Småland. När du behöver lokaler för konferens, kurs och läger. 14 rum med egen toalett, sammanlagt 44 bäddar.

Rabatt på vandrarhemsboende för medlemmar inom IOGT-NTO-rörelsen.

Vi ägs och drivs av Junis, UNF och IOGT-NTO Kronoberg. Öppet året runt.

För mer info se vår hemsida:

<http://www.kronobergshed.com>

eller ring 0707-89 88 08

Visste du att...
du kan lyssna på reportage
och intervjuer från Accent?

accentpodden

Finns där du hittar dina podcasts eller på
accentmagasin.se/podcast

Till dig som är medlem i en förening som tillhör
Älvsborg, Skaraborg och Göteborg & Bohusläns distrikt

Välkomna till Distriktsårsmöten den 13 april 2019 för IOGT-NTO-
distrikten: Älvsborg, Skaraborg och Göteborg & Bohuslän!

HJÄLMAREDS FOLKHÖGSKOLA utanför Alingsås

Boka in datumet redan nu och fundera i föreningen på om ni vill skriva en
motion om något ni vill skall hända eller ändra!

Nästa sommar är det kongress i Örnsköldsvik så det är många beslut som
skall tas under 2019, så var med och gör din röst hörd!

Formell kallelse med mer information kommer till våren!

TRE DISTRIKT!
EN PLATS!
ETT DATUM!
EN DEMOKRATIDAG!

Välkommen på inspirationsträff

– Mobilisering för internationellt arbete lokalt

Inspirationsträff med fokus på IOGT-NTO:s internationella arbete

Den **25 oktober** kl 18 är det dags för årets sista inspirationsträff med fokus på IOGT-NTO:s internationella arbete. I varje distrikt finns videokonferensrum, kontakta ditt distrikt och anmäl ditt intresse att delta. Ta gärna med flera föreningskompisar, eller varför inte bjuda med en kompis som är nyfiken på vad IOGT-NTO gör? Alla är välkomna, själv eller i sällskap!

Tidplan:

- 18:00 Samling i distriktens videokonferensrum
- 18:30 Dagens tema via Lifesize: 52-Borås (VR)
Alkohol och turism
 - Alkohol i resebloggvärlden *med Linda Engström* som har bloggen Resa medvetet
 - Att jobba lokalt med turistnäringen – eller är det alkohol- och drognäringen? *med Warawat Saibua*
 - Borta ett år, ingen vanlig semester! *med Maria Bergqvist*
- 19:30 Fortsatt samtal kring dagens tema utifrån ett lokalt perspektiv
- 20:30 Tack för i kväll

Har du några frågor eller vill du veta mer om träffen, kontakta Winnie Blom-Jensen

E-post: winnie.blom-jensen@iogt.se **Mobil:** 0701-90 84 61